

Glavni urednik
Marjan HorvatOdgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

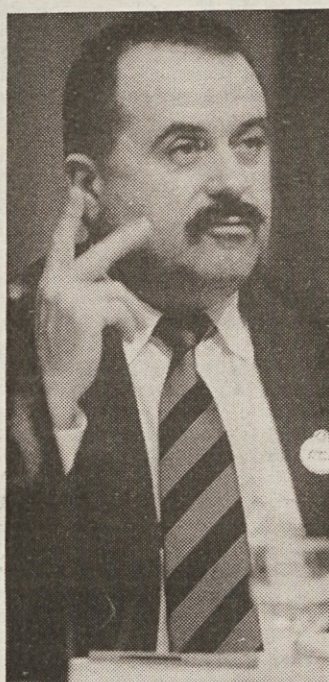
Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 13. januarja 1994, št. 2, letnik 53, cena 160 SIT

KAJ MU LEŽI NA DUŠI



»Moram vam povedati, kaj mi že lep čas leži na duši. Enostavno ne verjamem ozkemu krogu oblastnikov, ki nam skušajo vsiliti, da je kapitalizem, kakršnega si predstavljajo, edina slovenska opcija!

Če se sindikati zavzemamo za korektne partnerske odnose, nas ožigosajo za fosile, ki jih je povozil čas. In to tisti, ki prodajajo teorijo, da je bilo suženjstvo tudi ekonomsko učinkovito?! Prav ti nam trobezljajo, kako je cena dela edini problem naše ekonomije. Očitajo nam, da je zavzemanje za pošteno plačilo metanje ljudi na cesto, in hkrati zamolče, koliko jih je šlo na cesto zaradi privatizacije, denacionalizacije, kraje družbenega premoženja, nasilnega rojevanja nove buržoazije, pogoltno oblasti...

In krivi naj bi bili sindikati?! Morda ti demagogi celo najdejo nekaj norcev, ki jim nasedejo, toda sindikalisti nismo med njimi.

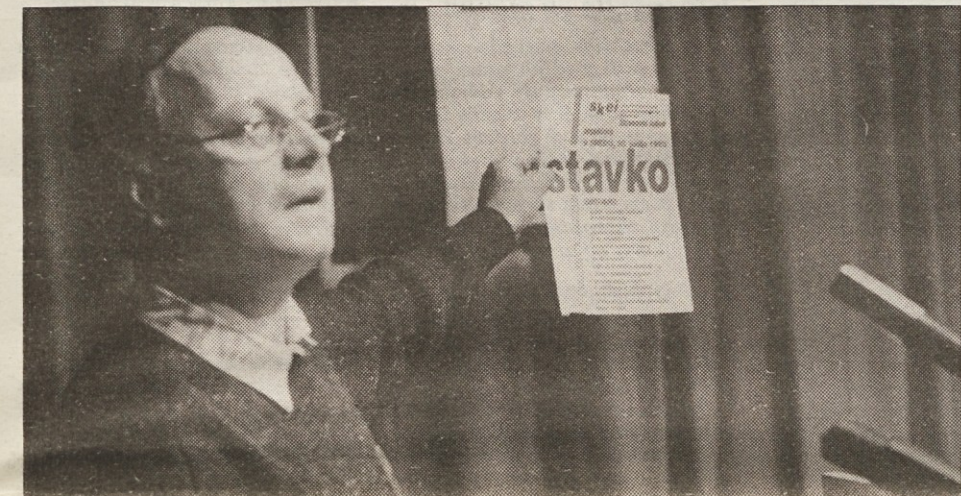
Mi smo za socialni sporazum, če in ko bo to res izraz želje po socialnem miru, poštenih odnosih, enakomerni razporeditvi bremen... Vlada te želje še ni izpričala! V delavskih plačah in socialnih pravicah vidi edino pot do novih kapitalistov.

ZAME TO NI SPREJEMLJIVO IN ZATO SE ODLOČITE, ALI SEM RES OVIRA 'POZITIVNIM PROCESOM TE DRUŽBE'.«

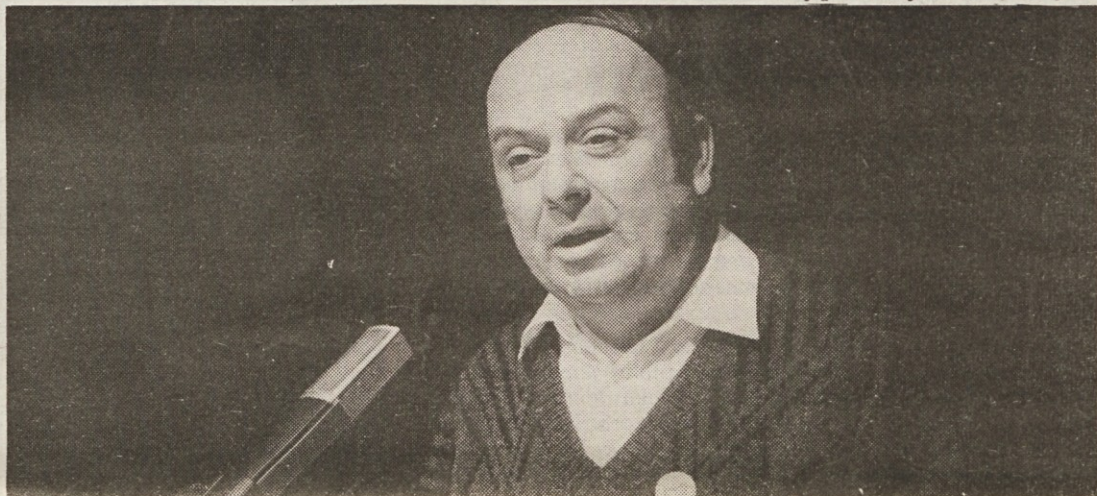
Tako je **Albert Vodovnik** začel problemsko konferenco SKEI, o kateri poročamo na 4. strani

Alojz Zver: Ni več šans za pogovor, kaj šele za pakt. Če je demokracija, da da sestradanim delavcem skorjico, naj bo demokracija dosledna – naj pocrkajo brez skorjice!

SOCIALNO VOJNO V SLOVENIJI ŽE IMAMO

**Branko Medik:**

Ministri in poslanci naj nam takšne pakte ponudijo takrat, ko bodo živeli od zjamčene plače.

**Marjan Urbanč:**

Ropa nas vlada, ropa nas Korže, na cesto nas mečejo... S takšnimi ni pogajanj!

**Niko Rak:**

Sindikati ne bomo dovolili, da bi delavce pahnili v obdobje zgodnjega kapitalizma!

**Albin Gradič:**

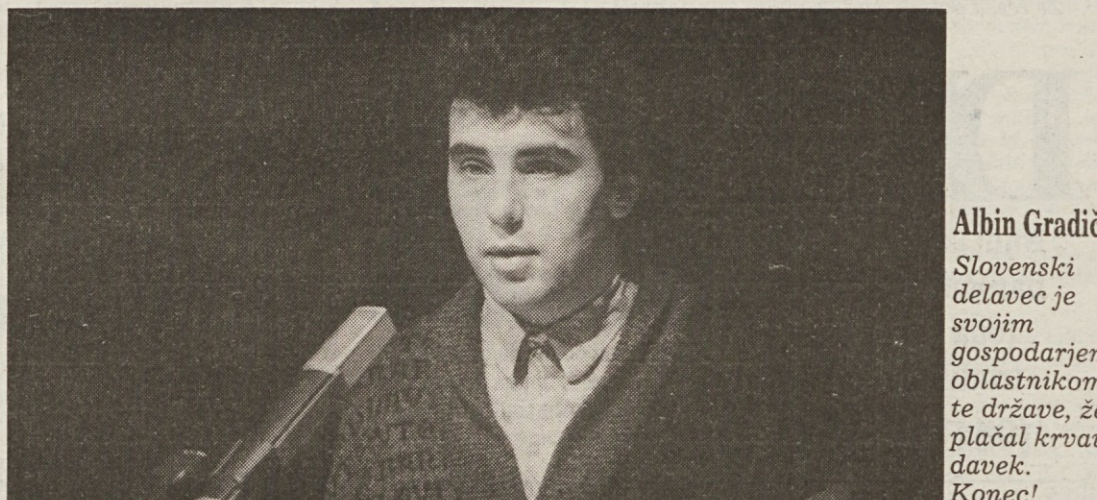
Slovenski delavec je svojim gospodarjem, oblastnikom te države, že plačal krvavi davek. Konec!

**Branko Amon:**

Sindikat vladi ne bo pustil izigravati delavcev. Najprej naj popravi krivice, ki jim jih je že storila!

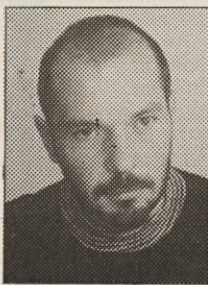
**Tone Hohnec:**

Naredili so nas za hlapce, zdaj nas hočejo še za norce.

**Janko Dežman:**

Ni čas pogajanj, je čas ostrega sindikalnega nastopa!

Okrepitev produkcije



Piše: Franci Križanič

Novembra je slovenska industrijska produkcija naraščala po dobrih 24% letno – še hitreje kot oktobra. Od lanskega julija do novembra se je naša industrijska produkcija povečevala kar po 11% letno. S tem je že v celoti nadomestila trendno upadanje v času »zamrznitve plač« med februarjem in junijem 1993. V prvih enajstih mesecih skupaj je naraščala povprečno po dober odstotek letno.

Hitro rast produkcije je v zadnjih mesecih opaziti tudi v rezultatih medletnih primerjav. Novembra 1993 je bila industrijska proizvodnja že 3,4% nad primerljivo predlansko ravnijo, medtem ko je od januarja do novembra skupaj za svojim obsegom v enakem obdobju 1992 še zaostajala za 3,4%. Novembra je bila 34% manjša kot v enakem mesecu 1986 (takrat je imela največjo novembrsko raven), medtem ko je bila v prvih enajstih mesecih 1993 za 35% nižja od svojega največjega obsega v ustreznem obdobju 1986 ali 1987. Povratek nazaj, na v preteklosti že doseženo raven slovenske industrijske produkcije, bi terjala njeno skoraj 54-odstotno povečanje.

Za nadaljevanje rasti iz zadnjih petih mesecev je torej na Slovenskem še več kot dovolj zmogljivosti. Država lahko na njihovo ponovno izkoriščanje vpliva z aktivno zunanjetrgovinsko in ekspanzivno fiskalno politiko, t.j. z nakupi deviz s ciljem znižati vrednost tolarja na deviznem trgu in z znižanjem davčnih stopenj. Predpostavki za takšen vpliv pa sta dejstvo, da slovenska podjetja na uničen jugoslovanski trg niso prodajala specifičnega blaga, ki ga ne bi bilo moč prodati tudi drugod, in pa odprava inertne inflacije (rasti cen, ki jo povzroča mesečno prilagajanje plač in obresti inflaciji v prejšnjem mesecu, trimesečju ipd.).

Upadnaje zalog neprodanega blaga pri slovenskih industrijskih producentih, sorazmerno visoka novembrska raven prodaje v trgovini na drobno in postopno izboljševanje naročil kažejo, da se je konjunktura nadaljevala tudi na začetku zime 1993/94. V samem decembru je sicer pričakovati poslabšanje produkcijskih tendenc zaradi uvedbe božičnih počitnic v šolah in tovarnah, pa tudi zaradi omejitvene monetarne in recesijske usmerjene tečajne politike v tem mesecu (oboje iz strahu naše centralne banke pred »trinajstimi plačami« in občutku, da lahko z denarno politiko vpliva na nižje plače in rast zaposlenosti). V primeru stagnacije bo decembra produkcija vendarle za kakšen odstotek nad primerljivo predlansko. Nekoliko utegne pomagati tudi delovni dan več v decembru 1993 (prazniki so bili na soboto in nedeljo) kot enakega meseca 1992. Zaradi uvedbe božičnih počitnic (kolektivnih dopustov) bo ta vpliv manjši, kot bi bil sicer (4,5%).

Novembra je bila slovenska trgovina na drobno realno kar desetino nad primerljivo ravnijo 1992 in 1991 ter le še nekaj odstotkov (3%) manjša od svojega sorazmerno precejšnjega obsega v ustreznem mesecu 1990. V prvih enajstih mesecih 1993 skupaj je bila 6% večja kot v enakem obdobju 1992 in dobro desetino pod ustrežno ravnijo v letih 1991 in 1990. Zaloge neprodanega blaga so novembra 1993 v slovenski industriji hitro upadale. Skupne zaloge so bile 11%, zaloge opreme 37%, reprodukcijskega materiala 8% in življenjskih potrebščin 4% pod primerljivo ravnijo iz leta 1992.

Odgovori industrijskih podjetij na anketo Zavoda Republike Slovenije za statistiko kažejo, da se postopoma zmanjšuje delež gospodarskih organizacij, ki imajo premalo naročil. Novembra so se najbolj izboljšala naročila za izvoz, saj je imelo v tem mesecu večje ali manjše težave z naročili iz tujine (brez jugoslovanskih republik) le še 39% anketiranih podjetij (maja 1993 jih je bilo 49%). Na domačem trgu je imelo novembra premalo naročil 58% (maja 1993 pa 62%) anketiranih podjetij. Tako na domačem kot svetovnem trgu je imelo novembra 1993 kritično velike težave zaradi premalo naročil 7% gospodarskih organizacij. Odgovori na anketo kažejo, da se slovenska podjetja »manj sekirajo« tudi zaradi razpada in samouničenja trga nekdanjih jugoslovanskih republik. V novembru 1993 je imelo zaradi premalo naročil s teh trgov probleme 73% vprašanih podjetij, 36% pa je razmere ocenilo za kritične (julija 1993 je imelo takšne probleme 76% anketiranih, 40% pa je stanje ocenjevalo za kritično).

Za razliko od oktobra se novembra lani dolžniška kriza ni več poglobljala. V tem mesecu je imelo z nepravilnim izdanih računov problem 82% (pri 19% je bilo stanje kritično) gospodarskih organizacij. Oba odstotka sta nižja kot v oktobru 1993, kar kaže na postopno ali vsaj začasno izboljšanje.

Podatki o lanskem letu se počasi zaokrožujejo, čeprav ta trenutek še niso popolni, saj pri nekaterih vrstah podatkov manjkajo tisti za zadnji mesec ali celo za zadnja dva lanska meseca. Pa smo si kljub temu, da nam manjkajo, privoščili in pod lansko leto potegnili črto: pri zaposlenosti, denimo. Zadnji podatki, ki nam jih je poslal republiški zavod za statistiko, obsegajo popolne podatke za deset mesecev lanskega leta. Ti podatki povedo, da je bilo oktobra na zavodu za zaposlovanje prijavljenih 137257 brezposelnih oseb, kar je za 1,8% več kakor septembra. Stopnja brezposelnosti je tako oktobra presešla 15%, pri moških je ta stopnja več kakor 16-odstotna, pri ženskah pa skoraj 14,5-odstotna. Število brezposelnih se je najbolj povečalo v mariborski območni enoti zavoda za zaposlovanje, in sicer za 5,2%, in v Sevnici za 4,6%. V velenjski enoti (0,4%) in v novogoriški (1,9%) je število prijavljenih nezaposlenih padlo. Od

VSE MANJ ALI VSE VEČ NEZAPOSLJENIH

predlanskega do lanskega oktobra se je število brezposelnih povečalo za dobro petino. Največ brezposelnih je v obeh največjih enotah, Ljubljanski, 28,8% vseh nezaposlenih, in v mariborski, 22,4%. Od vseh nezaposlenih pa je največ, 37,8%, ne kvalificiranih delavcev. Toda še več kakor ne kvalificiranih in polkvalificiranih delavcev, ki jih je skupaj 44,3% vseh nezaposlenih, je nezaposlenih kadrov s srednješolsko izobrazbo ter visokokvalificiranih in kvalificiranih delavcev, skupaj dobra polovica vseh nezaposlenih.

V zadnjem času se sicer pojavljajo optimistične napa-

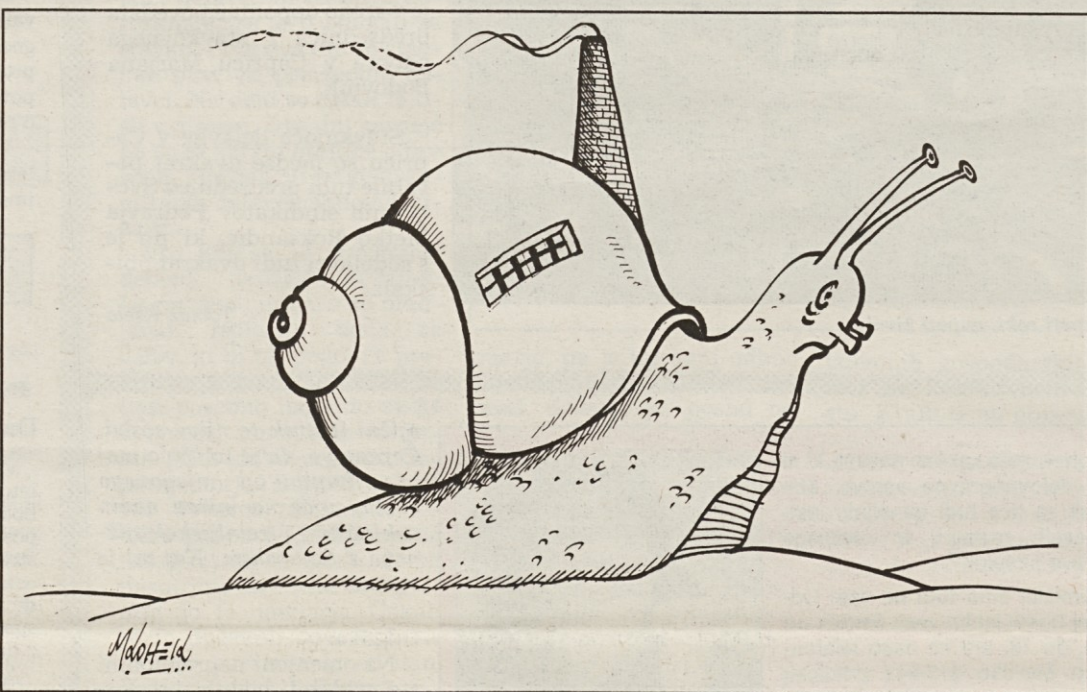
vedi, češ da se povečevanje nezaposlenosti umirja, ker da število nanovo prijavljenih nezaposlenih na zavodih za zaposlovanje ne presega več ponudb podjetij za delovna mesta. Tudi direktor Ekonomskega inštituta Pravne fakultete v Ljubljani dr. Jože Mencinger meni, da v prihodnjem letu nezaposlenost ne bi smela naraščati, čeprav se bodo še dogajali stečaji. Toda v Sloveniji ni več velikega podjetja, ki bi mu v prihodnjem letu grozil stečaj (samo stečaji velikih podjetij, kot so železarnice, Metalna itd., močno povečajo število nezaposlenih).

K preseganju ponudbe dela

nad rastjo nezaposlenih pa moramo dodati, da gre za celotno podobo, podrobnosti na njej pa so črno-bele. Spominjamo se podjetij, na primer Alpine, kjer so nam potožili, da sicer res ponujajo delo (takrat, ko smo se pogovarjali, nekako sredi lanskega leta so iskali kakih 200 novih delavcev), toda na njihovem koncu Slovenije delavcev kljub krizi zaposlovanja ni dovolj. Podobnih zaprtih dolin, kjer je delo, ni pa na voljo delojemalcev, je v Sloveniji verjetno še nekaj. Samo pač Slovenci precej zapečkarso narave.

Najmočnejši impulz zmanjševanja uradne nezaposlenosti pa bi dala sprememba metodologije ugotavljanja satusa nezaposlenega. Po naši sedanjosti pa bi dala sprememba metodologije je nezaposlen avtomatično vsak, ki je prijavljen na zavodu za zaposlovanje, pa čeprav »miga« v sivi ekonomiji. Po metodologiji mednarodne organizacije za delo (ILO) bi naša nezaposlenost v trenutku padla za približno petino, če ne za večji delež. Res pa je ta metodologija tako stroga, da bi najbrže kazalo ubrati, vsaj v naših ekonomskih in socialnih razmerah, neko srednjo pot med sedanjo in omenjeno, strogo metodologijo. Vlada je sicer pripravila nekaj drugega izenačenje obdavčitve pogodbenega dela z rednim. Ali bo ta ukrep povečal število zaposlenih ali število tistih, ki bodo morali v zaposlitveno ilegalo, v črno delo, pa je še odprto vprašanje.

Boris Rugelj



INTERSPAR KUPUJE LIK SAVINJO

Po informaciji predsednika poslovnega odbora konzorcija LIK Savinja Iva Klobčarja potekajo med Intersparom in tem celjskim trgovskim podjetjem sklepi kupoprodajni pogovori. LIK Savinja, katerega večinski lastnik je z 22,8 odstotka delnic Vegrad Velenje – drugi najmočnejši delničar je žalski Juteks – bi Intersparu prodal zgradbo poslovne uprave in štirideset tisoč kvadratnih metrov zemljišča, v katerega naj bi lopate zasadili

že v letošnjem letu.

V novem trgovskem centru bi po predvidevanjih našlo zaposlitev 150 novih delavcev. Za 12-odstotno brezposelnost v Celju, ki je sicer pod državnim povprečjem, je to blazilna poteza. Pa naj si tih Intersparovo okupacijo slovenske trgovine tolmačimo tako ali drugače.

Franc Furland

Popravek

V prejšnji številki DE je na 10. strani v članku Franca Križaniča z naslovom »Interneta inflacija« prišlo do zelo neljubne napake. Preveč prizadeven tiskarski škrtat je v celnem članku izraz »inerten« spremenil v »interen«, pa smo brali o »interni« namesto pravilno o inertni inflaciji. Prizadetemu avtorju in bralcem se iskreno opravičujemo. V kaj majhno uteho nam je ugotovitev, da napake nismo zakrivali v uredništvu.

Uredništvo DE

ALPINA: ČEDALJE GLOBLJE V EVROPI

Tovarna čevljev iz Žirov kar dobro prodaja po svetu tudi svojo modno obutev, ki je sicer manjši del njene proizvodnje. Prodor je počasen in težaven, toda trg se vendarle odpira. Tako ta tovarna, ki je postala znana predvsem po svoji športni obutvi, najbolj pa po smučarskih čevljih, in to tekaških, postaja v svetu znana tudi po modnih čevljih. Se pravi čevljev za vsak dan, normalni obutvi, kjer proizvajalci in prodajalci kar mrgoli, od proslavljenih italijanskih in drugih, od indijskih in kitajskih cenjenih obuval. Ti so poceni, vendar ne tako

slabi, da ne bi celo italijanski čevljarji nagubali čela in dvignili obrvi, češ kako proti tej nevarnosti. Alpina se je za prodajo modnih čevljev pod svojo blagovno znamko odločila pred dvema letoma, kako težko pa je prodreti na zahodni trg, povedo podatki iz Francije, kjer je Alpina blagovna znamka pot začela. Prvo sezono so prodali samo 3500 parov čevljev. No, zdaj gre vse bolje in Alpino bo morala upoštevati tudi konkurenca na belgijskem, nemškem in švicarskem trgu.

B. R.

ZAKON O SOUPRAVLJANJU

s komentarjem Milana Utroše

v Rokovniku-priročniku '94.

Cena 1.575, pri plačilu po predračunu pa 1.155 SIT.

Naročila pošljite na naslov:

ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 1310-033, fax 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izvod(ov) Zakona o soupravljanju (v Rokovniku 94).

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju
3. Želimo po prednaročniški ceni – plačamo predračun pred izidom

Žig

Podpis naročnika

AVTOSALON – KRAMARSKI SEJEM

Lani smo o ljubljanskem avtomobilskem salonu slišali govoriti samo v superlativih, tako glede njegovega pomena kot organizacije. Kaže, da nismo postavljali ne pravih vprašanj ne vprašanj pravim ljudem. Letos se je namreč iz združenja zastopnikov tujih proizvajalcev vozil v Sloveniji usula na račun Ljubljanskega sejma, organizatorja lanske letošnje prireditve in kandidata za letošnji salon, ki naj bi bil drugi teden v maju, vrsta pri-pomb.

Bistvo le-teh lahko razberemo v trditvi, da bi bila skoraj narodna škoda, če salona ne bi ustrezno pripravili in bi se izrodil v kramarski sejem. Lani namreč Ljubljans-

ski sejem menda ni bil sposoben zagotoviti ravni, ki jo taka prireditev mora imeti.

Zato hoče združenje zastopnikov proizvajalcev tujih vozil pri nas samo prevzeti glavno besedo pri organizaciji avtomobilskega salona. Ljubljanski sejem bi bil samo operativni organizator. Ali se s tem pri Ljubljanskem sejmu strinjajo, nismo utegnili izvedeti, kajti Borut Jerše, njegov direktor, nam je pred časom sporočil, da je za ustrezne odgovore pooblastil svojega odvetnika. Takrat smo ga hoteli povprašati, kako se počuti na seznamu 30 direktorjev z najvišjimi plačami v Sloveniji. Spraševanje preko odvetnikov

pa se nam zdi malce ovinkasta pot do podatkov...

Skratka, Združenje ekskluzivnih zastopnikov tujih avtomobilskih tovarn pri nas meni, da mora sejem, ki je bil lani uvrščen na seznam mednarodnih avtomobilskih prireditvev v okviru Mednarodnega združenja izdelovalcev motornih vozil, biti organiziran in pripravljen tako, da bo povečal zanimanje proizvajalcev za naš trg in prireditvev samo. Spor med prireditelji te razstave je, kot kaže hud. Toda menda nas ja ne bodo pustili na cedilu, ko pa Slovenci tako uživamo v zloščeni pločevini. Zlasti še, ker jo v glavnem lahko le – gledamo.

B. R.

EMO: KOLIKO LJUDI NA CESTI?

Kaže, da sklad za razvoj, po domače imenovan po svojem direktorju kar »Koržetov sklad«, nima več rešitve za največjo družbo celjskega holdinga EMO, tovarno posode.

To pišemo še pred dokončno odločitvijo o usodi tega podjetja, ki naj bi padla po zaključku redakcije te številke DE, javnosti pa naj bi bila sporočena v času, ko bo časnik pri bralcih. Torej lahko za zdaj samo ugibamo, kako se bo odločil lastnik EMA, Sklad za razvoj, in kaj bo nastalo oziroma ostalo od podjetja, ki je nekoč imel številne dejavnosti in preko 4000 zaposlenih, ki pa se že vrsto let otepa s poslovnimi težavami. Po mnenju nekaterih poznavalcev razmer v podjetju naj bi šlo samo za stečajni postopek, nadzorovan, kot se temu reče, da bi se znebili okoli 200 presežnih delavcev iz tovarne posode. Drugi pa pričakujejo

na Skladu za razvoj nihče niti z besedico omenil? O tem ima svojo razlago Mirko Gozdnikar, sekretar SKEI v Celju.

»Pred nekaj dnevi smo imeli sindikati sestanek z direktorjem Holdinga EMO, Maksom Bastlom, ki je med drugim povedal, da bodo poskušali ohraniti kar največ delovnih mest, to je kakih 600,« je začel Mirko Gozdnikar. »To me navaja na misel, da bodo skušali pred stečajem tovarne posode vanjo preizposeliti vse delavce, ki bi se jih radi znebili v holdingu.«

»In zakaj naj bi bilo to verjetno?« smo pobarali.

»Ko je sklad za razvoj lansko jesen prevzel v last EMO, je napovedal neko varianto razreševanja težav, tudi z zmanjševanjem števila zaposlenih. Toda že čez dva tedna je uresničil drugo, mnogo bolj rigorozno inačico. Bastl zdaj

Skratka, sedanjo tovarno posode bodo formalno poslali v stečaj, delavce odpustili, takorekoč hkrati ustanovili novo podjetje z enakim proizvodnim programom in na novo zaposlili določeno število delavcev iz prejšnje tovarne. Proizvodnja pa bo nemoteno tekla dalje, v istih prostorih, na istih strojih in skorajda z istimi ljudmi (le da jih bo mnogo manj) in z drugo firmo nad vrati...

»Mi v sindikatih bomo sklad vsekakor opozorili na dejstvo, da je država že dosedaj veliko vložila v EMO in da kljub temu tovarna ni bila uspešna. Povprašali bomo, kdo lahko zagotovi, da bo uspešna posle,« je dodal Gozdnikar.

Mimogrede, po sodišču se vleče tožba 200 nekdanjih delavcev EMA, ki so delo izgubili, še preden je EMO prišel pod sklad, in ki še niso dobili tistega, kar odpuščenim delavcem po predpisih pripada. Ko smo iskali podrobnejše

podatke o namerah v EMU, so se dogajale nekolikaj smešne stvari. Nihče nam namreč ni hotel odgovorjati na naša vprašanja, čeprav smo se dan poprej dogovorili za obisk in – tako smo bili prepričani

– tudi za pogovor. In to z namestnikom direktorja Holdinga EMO, Jožetom Turnškom, ker je bil menda direktor Maks Bastl preizposlen, da bi nas sprejel. Toda Turnšek se je takrat, ko nas je za-

gledal med vrati svoje pisarne, spomnil, da nima pooblastila za tak pogovor in da pooblastilo daje samo predsednik upravnega odbora holdinga, skladov človek Janez Dokl.

Predsednik upravnega odbora EMA je na srečo bil dosegljiv v svoji pisarni. Zatrtil nam je, da se bodo izjemno potrudili, da bi v EMO ohranili čimveč delovnih mest, da pa bomo vse druge podatke dobili na tiskovni konferenci potem, ko bo sprejeta dokončna odločitev. Dovoljenje za snemanje v tovarni (očitno je Dokl razumel, da bomo snemali, ne fotografirali) pa smo dobili po krajšem premoru, ki je bil najbrž posledica posveta s »kom nad seboj«.

Skratka, da ne bi vznemirjal zaposlenih, se je sklad odločil za zaporo informacij do končne odločitve. Kakšna bo le-ta, smo zapisali uvodoma: najmanj skoraj 200 delavcev na cesti, največ pa morda celo 900.

Boris Rugelj



Kaj skuša razbrati ta delavka EMA v objektivu fotoaparata? Morda odgovor na vprašanje, koliko časa bom še v službi.



Mirko Gozdnikar: Upravičeno sumim, da bodo v Holdingu EMO skušali postaviti na cesto čimveč ljudi.

ostrejšo reševanje: v tovarno posode, ki naj bi šla v stečaj, naj bi poskušali strpati ali zaposliti kar skoraj 600 do 700 delavcev, ker naj bi v vsem holdingu bilo dela za samo kakih 600 delavcev od sedaj 1500 zaposlenih. Črn scenarij zares.

Zakaj naj bi bila verjetna črna inačica reševanja EMA, čeprav nam je ne v podjetju ne

pravi, da takrat niso uspeli dovolj zmanjšati števila režijskih delavcev.«

Potem je Mirko Gozdnikar še omenil, da skladu verjetno ne gre samo za zmanjševanje števila delavcev, pač pa najbrže računa, da bo pri ustanavljanju novega podjetja dobil od ministrstva za gospodarske dejavnosti še transfuzijo svežega kapitala.

TURIZEM ZAPOSTAVLJAMO, ZGUBAŠE IN ONESNAŽEVALCE PA PODPIRAMO

Turistični strokovnjaki, pa tudi mnogi drugi gospodarsko razgledani ljudje, niso in ne morejo biti pretirano zadovoljni z razvojem turističnega gospodarstva pri nas. Zato ne, ker iz desetletja v desetletje kot papige ponavljamo, da bi moral postati turizem prioriteta gospodarska dejavnost, skoraj nič pa ne napravimo, da bi to svojo namero tudi uresničili. Tako je bilo v nekdanji domovini, to je v Jugoslaviji, in nič drugače ni tudi danes, ko imamo svojo državo in nas pri krmarjenju v prihodnost nihče ne ovira.

Pravzaprav gre res vse po starem. Ne znamo se dogovoriti o pamenti in skupni predstavitvi naše dežele v tujini, kar naprej razglabljam o nekakšnem konceptu razvoja turizma, obenem pa se ne moremo dogovoriti niti tega, kaj pravzaprav hočemo. Ja, ukiniti smo celo ministrstvo za to področje, pa čeprav bi storili mnogo pametneje, če bi ga okrepili. Kot da bi se otepli najbolj čistega deviznega dohodka, pri katerem ne gre za prelaganje denarja iz žepa v žep, ampak za dohodek, kakršnega si želimo in ga obenem tudi najbolj potrebujemo.

Ne glede na stihijski razvoj, nepovezanost, razdrobljenost in podcenjevanje turističnega gospodarstva v Sloveniji pa z lanskoletnimi rezultati ne moremo biti nezadovoljni. Medtem ko smo na vse pretege skušali obdržati na površju barke, ki so takorekoč že davno potonile, in ko smo se borili za delovna mesta, ki so in bodo tudi v prihodnje prinašala le slabo voljo in veliko izgubo, ko se ne moremo in ne moremo odločiti, da bi dokončno opravili z najhujšimi in najbolj nevarnimi onesnaževalci okolja, so marsikje v turizmu pridno

delali, v glavnem za majhne plače, in se od leta 1993 poslovili brez izgube. Marsikje celo z lepim ostankom dohodka. Preživel so brez injekcij, brez pomoči države in nekaj prihranili za prepotrebne nove naložbe.

To pa samo potrjuje že omejeno misel, da turizmu velja posvetiti pozornost in zastaviti vse sile, da se bo ta dejavnost trdno postavila na lastne noge. O tem pa, da se bodo naložbe v turistično gospodarstvo neprimerno bolje obrestovale kot tiste v povsem zavožen in obenem neperspektivno industrijo, ni niti najmanjšega dvoma.

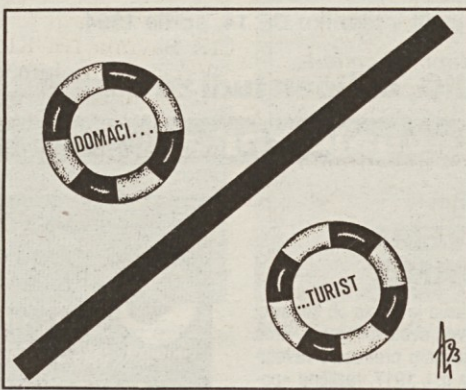
No, predvsem po zaslugi prenekaterih paradnih konjev v slovenskem turizmu, v mislih imamo vrsto naravnih zdravilišč, pa »zloglasne« zabavišne centre in še mnoge druge, ki imajo izostren posluš za želje in potrebe gostov, smo jo lani na področju turističnega

gospodarstva v Sloveniji kar dobro odnesli. Pravijo, da se je turizem pri nas spet prebudil. In res se je. Kajpak so k temu precej prispevali domači gosti, znova pa so pri nas na veliko letovali tujci. In tega slednjega smo bili še najbolj veseli. Znova smo gostili Nemce, Avstrijce, Madžare, nekoliko manj pa Italijane, ki jih še vedno dajejo manj polni žepi kot nekoč. Pa vendar, turizem se prebuja. Toda, kot že rečeno, ne na račun vladne politike, temveč mnogih podjetij, posameznikov, zasebnikov, ki znajo zavihati rokave in v dejavnost preprosto – verjamejo.

Ob nekaj pikrih in obenem nekaj pohvalnih pa še ved, da smo konec minulega leta ustanovili v Ljubljani Nacionalno turistično združenje, neprofitno in nepolitično mednarodno organizacijo s področja turizma, katere člani naj bi z različnimi aktivnostmi vplivali na uveljavljanje turizma v Sloveniji in v svetu. V združenje se lahko vključijo tako posamezniki kot organizacije, ki želijo prispevati k uveljavljanju turizma. Združenje bo izdajalo bilten, skrbelo za promocijske dejavnosti, svetovanja, predavanja, izobraževanje, okroglice mize in tudi štipendiranje za področje turizma ter posredovalo pri navezovanju poslovnih in drugih stikov doma in v tujini.

Tudi Turistična zveza Slovenije, ki je lani veliko postorila za leto turizma, ima v načrtu več projektov. Med drugim si je zadala nalogo, da se bomo v Sloveniji končno dokopali do strategije razvoja turizma. S tem v zvezi je že predlagala razne dopolnitve k osnutku omenjene strategije, saj gleda na to področje s širšega zornega kota kot prenekateri vladni ljudje.

Andrej Ulaga



Prebrali smo za vas

NOVO LETO V TAKOIMENOVANI JUGOSLAVIJI

Prva letošnja številka Ekonomske politike nekdanj morda najboljše ekonomske revije v nekdanji Titovi in potitovski Jugoslaviji, v veliki meri pa prav tako dobre še danes, v Miloševićevi »Jugoslaviji«, je izšla v črni barvi, posvečena »reševanju dinarja« in predvidevanjem, kakšno bo novo leto v tej samozvani državni tvorbi.

Podatkov o cenah, inflaciji, plačah in podobnem se iz nje ne izplača navajati, ker so zaradi daleč najvišje inflacije, ki je kdajkoli v zgodovini človeštva pestila kako državo, zastareli že čez nekaj minut, kaj šele dni. Zato iz nje povzemamo komentar uredništva z naslovom »Novo leto«, ki nemara še bolj kakor vse številke tega sveta pove, kako bodo živeli Srbi in Črnogorci v demokratični in miroljubni ZRJ.

Prerok Jeremija pravi: Žetev je mimo, leto je minilo, toda mi se nismo izvlekli. To je najbrže najkrajši rezime minulega leta v ZRJ. In najbolj poetičen. Vsak drug govor o našem vsakdanu bi moral omeniti vojno, hiperinflacijo, volitve in vrsto drugih nesreč, ki so se nam lani usule na glavo ali pa

nas pestijo že dolgo časa. Novo leto je pred nami, vendar so upi v izboljšanje, kot kaže, že za nami. Kaj naj potemtakem počnemo, ko že ravno živimo?

Nekateri menijo, da bi bilo dovolj, če bi glasovali proti oblasti in če bi se vse spremenilo. Toda ker je opozicija nabirala glasove volivcev z enakimi gesli kot oblast, je vprašanje, ali bi to res kaj rešilo. Najbrže naš problem ni v izbiri politike, ampak v nespособnosti, da se je obranimo. Vsepoplošno zastrupljanje s politiko, to pa v našem prostoru pomeni z oblasti, je uničila že močnejša carstva, kot je tale naš ostanek Dušanovega. Navada, da se vsakdanje življenje jemlje kot funkcija oblasti namesto obratno, je tako zakoreninjena med ljudmi in narodi na Balkanu, da je postala celo njihova druga narava.

Oblast je pri nas vse, tistega, kar pa oblast ni, ni vredno niti omenjati, to ni vredno niti obstoja. S tako filozofijo je težko živeti v miru, kot za šalo pa z njo sprete ljudi in narode. Samo tisti, ki to razume, bo doumel, kaj se pri nas dogaja, toda obenem bo tudi izgubil iluzijo, da je s pametjo

mogoče obrzdati zavrele balkanske strasti.

Evropski mirovniki na čelu s prizadevnima sopredsednikoma so uspešno opravili maturo iz poznavanja balkanske narave in družb, in prav zato niso mogli uspeti v svojih mirovniških prizadevanjih. Tako smo v novo leto krenili s staro vojno v BiH, nepotestvo v conah, ki jih nadzira UNPROFOR in ki jim mi pravimo Republika Srbska krajina, s sankcijami in rakom hiperinflacije, ki nas vse uničuje. Ali je mogoče vse te težave pozdraviti v letu dni, ali sploh obstajajo zdravila za to?

Po prvih znakih sodeč se je zdravljenje začelo z odpravljanjem posledic. Inflacijo nameravajo zdraviti z ukinjanjem ničel na bankovcih, namesto da bi jih prenehali tiskati. Toda tisti, ki bi zaustavil stroje na Topčideru, bi moral najprej ustaviti vojno v BiH in Krajini in uvesti delovno namesto vojne obveznosti za tamkajšnje prebivalce. Vendar kaj takega ne bi bilo lahko narediti, saj je že v narodno pesem prelita resnica, da so vojskači pomalem že postali tudi »hajduki«. Pri njih pa tako nikoli ne morete zagotovo reči, ali res dajo kaj tistega, kar naropajo,

siromakom ali pa večino obdržijo. Vojna je za mnoge postala donosen posel, za druge pa izvor oblasti. Tisti, ki jim ni do vojne, nimajo oblasti, da bi jo zaustavili, in zato je težko pričakovati, da bi prišlo do mira že v tem letu. Obstaja sicer možnost, da bi reveži doumeli, da oblast vodi vojno v svojo korist in da oblast pristane na mir tudi v svojo korist. V takšen razplet sicer ne gre ravno verjeti, pred očmi ga velja imeti samo zaradi vsestranskosti analize.

Če pa ljudstvo ne bo doumelo zveze med revščino, v kateri živi, in vojno, na katero je ponosno, mu ni rešitve. Celotno bi se morali iztrezniti na še bolj trd, grenak način, kot je bilo dozdaj, je veliko vprašanje, kako se bomo izvlekli. Ali je inflacijo mogoče obrzdati v pogojih gospodarske in politične izolacije? Kaj začeti delati na z vojno in s sankcijami upustošenih ledinah?

Ljudje, ki so doživeli in preživeli več vojn, so govorili in zapisali, da je v deželi najtežje po vojni. Mi v ZRJ smo, kot kaže, podrli tudi to teorijo: najslabše je v deželi, ki trdi, da ni bila v vojni.

(Povzel B. R.)

Priročnik za vsakogar, ki ga kakorkoli zadeva privatizacija družbenega kapitala v Sloveniji

MOJE DELNICE

Iz vsebine knjige:

Izbira pravnoorganizacijske oblike družbe; Lastni in tuji kapital; Delnice; Vrste delnic; Osnovni vložki in poslovni deleži; Partnerstvo – osnova modernega podjetništva; Notranji delničarji kontrolirajo družbo; Delovno razmerje in delničarstvo; Upravljanje delniške družbe; Divlja privatizacija; Način zbiranja denarja za managersko-delavski odkup; Tuji lastniki slovenskih podjetij.

Cena knjige 2.500 SIT + 5-odstotni prometni davek: 2.625,00 SIT.

Naročite jo lahko tudi pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, telefaks 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) knjigo Gojka Staniča MOJE DELNICE. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Račun bom(o) plačal(i) v zakonitem roku.

Ind. kupcem pošiljamo po povzetju.

Zig

Podpis naročnika



OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Vsak učenec kozarec vina

V kroniki osnovne šole v Planini nad Ajdovščino so dne 20. septembra leta 1883 zapisali o proslavi cesarjevega rojstnega dne takole: »Poleg tega vdobil je še slednji učenec po en kozarec vina po en rogljiček in eno cukreno figo.«

V navodilih župnikov iz tiste dobe sem tudi zasledil navodilo staršem in botrom ob birni, naj skrbijo, da se birmanci ne bi napili.

Da je bilo pitje pri otrocih že v tistih časih in na začetku našega stoletja kar razširjeno, pove tudi tale zapis iz knjige Franca ŠVARE: GORII! POMAGAJTE! iz Gorice leta 1906: »Kjer oče rad srka strupeno vodico, a mati morda v ničemer ne zaustaja, kaj naj pričakujemo od otrok! Vse gre le za vzgledom. — Če oče dene žganje v črno kavo, — in to je pri mnogih hišah po dvakrat, trikrat na dan — se sinček takoj oglasi: 'ata, meni tudi'. A če dobi Francek, zakaj ne bi tudi mala Marica! Tako postavljajo nevedni starši sami temelj bodoče nesreče lastnih otrok, ki postanejo lahko mnogo hujši pijanci, nego so stariši sami.

Da, oče pride lahko s svojim najmlajšim sinčkom na rokah v go-

stilo. — Naroči si četrtinko vina ali frakeljč žganja, pa kaj mislite, kdo ga več popije — oče ali nadebudni sinček? Oče si odtrže od svojih ust sladko kapljico in jo vliiva v otrokova usta. — Je li to prava vzgoja? — Umna in poštena mati bode pitala svojega dojenčka z mlekom, tolažila ga bode s pravo materinsko ljubeznijo in potrpežljivostjo, ako začne mladi kričač ravsajati po hiši. Nespaletna mati pa mu bode dala mesto mleka in igrač — žganja, da se otrok omami, vpijani in zaspi. — to je žalostno ali resnično dejstvo.

— Pomislite ali ni taka mati hujša nego zver, ker ubija lastno dete z alkoholom! Da, tako daleč zavede človeka nevednost.

V žalostnem položaju je zlasti mladina na Ruskem. Tam je 'vodka' (žganje) vsakdanja hrana siromašnemu narodu. Zanimivo ali ob enem tudi jako žalostno je, kar poroča ruski list 'Trudnaja pomošč' o alkoholizmu med rusko šolsko mladino. — Rečeni list objavlja sledeče presenetljive podatke o razširjenju alkoholnih pijač med učečo se mladino. Upravni pedagoški odbor kurske guber-

nije je vprašal 800 voditeljev ljudskih šol, ali njih učenci pijejo vodko. — Odgovorilo je 486 t.j. blizu tri petine učiteljev, od katerih je pritrtilo vprašanju 396 in samo 90 je vprašanje zanikalo. — Iz tega sledi, da je samo 20 odstotkov šol, katerih učenci ne pijejo vodke, in več nego tri četrtine šol, katerih učenci pijejo vodko; da celo kar cele šole. — Neki učitelj je poročal, da od njegovih 56 učencev samo eden ni nikoli okusil vodke. — Na vprašanje, kako često učenci pijejo vodko, odgovorili so učitelji, in sicer skoraj vsi, da jo pijejo ob vsaki priložnosti. —

Vi strmite nad tem. Pa mislite, da je pri nas na Slovenskem po nekaterih krajih kaj bolje? Ne mnogo! Evo dokaza: v prvem šolskem letu vprašam učence, kdo izmed njih pozna žganje. — Vsi dvignejo roke. — Vprašam jih, odkod je poznajo odgovore, 'ker ga pijemo'. — Od 11 dečkov mi je samo eden rekel, da ne pije žganja; a od deklic le 3. — Pri vprašanju, kolikokrat je pijejo, so mi trije dečki priznali, da pijejo redno vsak dan, a od deklic mi je priznalo 7; ostali je pa pijejo večkrat na teden. — Kako je pijejo? Odgovore: zjutraj v črni kavi, nekateri tudi samo, bodisi za zajutrek ali kosilo ali ko pridejo popoldan iz šole. — Nekateri je celo večkrat na dan živjajo. — In potem hočemo imeti krepak zarod in zagotovljeno bodočnost.

Le škoda, da se premalo ozira na mladino, katero moramo prvo rešiti, ako hočemo govoriti o uspehih.

Drobiž za socialna stanovanja

Kot vemo, se je država (pristojno ministrstvo, to je Jazbinškovo, za prostor in okolje) požrtvovalno lotila predvsem razprodaje družbenih in najemnih stanovanj (za znane, relativno petične kupce); tega, kako pomagati socialno ogroženim državljanom do strehe nad glavo, pa ji v ihtavem podiranju »vsega preživelega« ni bilo veliko mar.

Tudi zdaj ji še ni, saj z nacionalnim stanovanjskim programom zamuja že dve leti. Za stanovanja uglednih državljanov se že kje najde denar (če ga zanje že sami nočejo odšteti); teže ga je poiskati za takšne, ki nimajo ne denarja ne zvez.

Takšnih pa je vsak dan več. A kaj ko stanovanj te vrste država oziroma občine skorajda nimajo. Po podatkih ministrstva za okolje in prostor so do konca junija letos slovenske občine prejele skupno kar 11.028 vlog (od tega več kot 5.000 samo v Ljubljani) za dodelitev socialnega stanovanja v najem, na voljo pa so imele samo 277 prostih stanovanj za ta namen. In če se urejanja tega problema tudi republika

(in ne samo občine) ne bo lotila sistemsko, se bodo vloge za dodelitev socialnega stanovanja samo še kopičile, saj je privatizacija prejšnjih družbenih stanovanj v glavnem končana.

Občine so sicer na račun odprodaje svojih stanovanj iztržile nekaj več kot 10,5 milijarde tolarjev, za pridobitev socialnih stanovanj pa namenile le dobre 1,2 milijarde tolarjev. Preostali denar so v glavnem porabile za naloge, ki jim jih je določila stanovanjska zakonodaja.

Dejstvo pa je, da je del kupnin odtekel tudi nenamensko. Za nakup nadstandardnih stanovanj namesto socialnih na primer, vendar pa so bile k temu praktično prisiljene, saj naša gradbena podjetja še vedno gradijo samo profitna stanovanja. Če pa bi imele na voljo denar, bi občine lahko same odločale, kakšna stanovanja naj zgradi podjetje, ki bi ga pač izbrale za izvajalca gradbenih del. Skratka: urejanja socialnih stanovanjskih težav se v zadnjih dobrih dveh letih ni nihče zares lotil, niti republiški stanovanjski sklad ne, saj ni poskrbel niti za eno samo socialno stanovanje.

BOŽJE ZAPOVEDI SINDIKATA PSIHIATRIČNE KLINIKE

1. VERUJ V ENEGA MINISTRA, ČEPRAV IMAŠ DVA (VOLJČA, PUHAR).
2. POSVEČUJ NALOŽENE DOLŽNOSTI IN NE OBUPAJ!
3. NE SPRAŠUJ PO NEPOTREBNEM SVOJEGA DELODAJALCA!
4. SPOŠTUJ DIREKTORJA IN GLAVNO SESTRO TER NJIHOVE POMOČNIKE, DA BOŠ DOLGO NA PLAČILNI LISTI IN BOŠ SREČEN V SLUŽBI!
5. NE POVEJ, DA SI ZAPOSLEN NA PSIHIATRIJI!
6. NE SPUŠČAJ SE V AVANTURE!
7. NE PRIČAJ PO KRIVEM V IN O SINDIKATU ZDRAVSTVA IN SOCIALNEGA VARSTVA!
8. NE ŽELI SI PRAVIC IN OSEBNEGA DOHODKA ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE!
10. NE ŽALI SVOJEGA BLIŽNJEGA SODELAVCA!

Izvršni odbor sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Psihiatrične klinike v Polju, Ljubljana

»TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«

Spoštovani prijatelji, lani smo v ČZP Enotnost za Vas založili zbirko romanov in avtobiografskih pričevanj znanih slovenskih in tujih piscev. Njihova umetniška dela in pričevanja Vam želimo še bolj približati z nagradno akcijo »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

Vabimo Vas, da se dosedanjim prijateljem pridružite tudi Vi z vključitvijo v klub prijateljev knjige DE.

Vanj se vključite tako, da do 31. marca letos naročite vse knjige ali samo posamezno iz zbirke, ki Vam jih podrobneje predstavljamo.

V aprilu 1994 bomo izmed »prijateljev knjige DE« izžrebali 27 nagrajencev.

Nagrade: 1. 200.000 SIT; 2. dve nagradi po 100.000 SIT; 3. štiri nagrade po 50.000 SIT; 4. deset letnih naročnin na knjige založbe DE v letu 1994 v vrednosti 18.000 SIT; 6. deset letnih naročnin DE v vrednosti 8.320 SIT

Seznam izžrebanih nagrajencev bomo objavili v tedniku DE 14. aprila 1994.

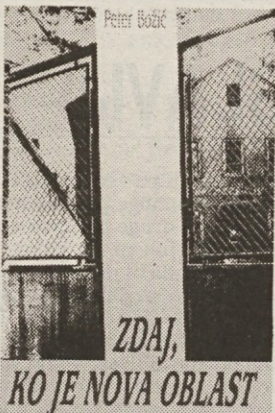
PAKET DOBRIH KNJIG, odličen tudi za darilo!

Paket sestavljajo knjige:

Peter Božič

ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST

On, Radenko Radenković, ga je povabil na hrano. Na pijačo in na hrano te Slovenci ne povabijo nikoli. On to zelo dobro ve, ker ga še noben Slovenec razen na pijačo ni nikoli kam povabil.



Cena knjige je 1.720 SIT

Da bi ga pa kdaj kak Slovenec povabil na picco, ne, tega pa pri Slovencih ne boš doživel nikoli. In zato ga Radenko tudi ne vabi na Cico Oriental. Radenko Radenković je bil toliko in toliko časa pri vojaških arestantih in tam seveda sploh ni pičik in zato Radenko nujno potrebuje Cico Oriental samo zase, za danes.

Drugič mogoče, je pribli Radenko. In pri tem je ostalo in Niko je moral sam nazaj v kasarno. In ko je prišel tja, je bila ura ravno šest zjutraj in »smotra« in trubač je pravkar zaigral »mimo«, ker se je na »krugu« prikazal general, komandant brigade, in šel naprej proti svoji pisarni.

In ko je vsa brigada stala na »krugu« mirno kot pribita, je komandant brigade opazil Nika, ki se je prestopal z noge na nogo in lovil ravnotežje, pijan in izmučen od celonočne hoje.

Rudi Čačinovič

MED DVEMA CERKVAMA

Moja generacija je živila ob žerjavici in plamenih dveh svetovnih morij. Srce in možgane so nam pretresale revolucije: oktobrska iz l. 1917, različne »povojne« po 1945., zmagovite »od spodaj« ali »od zgoraj«. Dvajseto stoletje se bliža koncu. Bilo je polno svetlih upanj človeštva, bilo pa je tudi v znamenju krvavih diktatur. Bilo je stoletje Hitlerja in Stalina. Po tolikih izkušnjah bi se stoletje moralo končati brez lažnih iluzij in utopij, dokončno zavrniti vse lažne preroke, ki objublajo splošno srečo in zveličanje, pri tem pa hočejo osrečevati človeštvo s svojimi ideološkimi prisilnimi jopiči.



Cena knjige je 1.920 SIT

Komunizem je razpadel, ker se je izrodil v nehumano, strogo disciplinirano organizacijo izoliranih vojščakov, ki niso zaupali ljudem in so jih hoteli prisilno osrečevati po svoji meri. Kljub težkim izkušnjam iz svoje preteklosti, kljub neposrednim zgovornim zmotam komunizma, skuša »stara cerkev« stopati po poti, ki ga je zrušila. Hotel je iz enega centra gospodariti nad celotno komunistično resnico. Poskusi reform so bili prepočasni in prepozni.

Knjige lahko dobite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 110-033, faks 311-956.

Miroslav Jančić

GLASNIK PEKLA I. in II.

I. Umreti s Sarajevom

II. Umreti brez Sarajeva



Cena I. knjige je 1.850 SIT
Cena II. knjige je 1.700 SIT

Kadar se z njim srečam — Bog oziroma Alah vesta, kolikokrat počnem tisto, kar mi je bilo že od nekdanj mrzko — preštevam, koliko Hrvatov, koliko Srbov in koliko drugih, med katere spadam tudi jaz. Razmerje je približno takšno kot na republiški ravni, nekateri bi celo rekli, da je inscenirano — 40:15:30:15. Ko so Srbi iz tistega dela mesta, ki je v njihovih rokah, začeli izganjati Muslime, in to brez prtljage, sem prestregel, kako neka muslimanska soseda drugi pravi:

»Nič drugega ne ostane, kot da tudi mi izženemo njihove!«

Matej Bor

JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA

Avtor sporoča v čas in prostor ujetu in z njima tudi opredeljeno zgodbo prek (...) Jernovega rokopisa, v katerem pripovedovalec skuša razjasniti eno samo uganko: kdo je v ključnem trenutku povzročil smrt njegovemu prijatelju Martinu.



Cena knjige je 1.900 SIT

Jern namreč nosi breme krivde skozi povojno življenje, in da bi se očistil ali vsaj problem razjasnil, napiše zgodbo od otroškega zavedanja do razpletja, ki se konča z Martinovo smrtjo. Bistveno pa je, da je blodni Martin umrl, vrača pa se v Jernov rokopis, kot bi se njegova duša selila vanj.



Cena knjige je 1.650 SIT

Vladimir Kavčič

STEBRI DRUŽBE

Psihosocialni portreti sodobnikov

Res smo dobili svojo državo, a zdaj ne ljudstvo ne politiki ne vedo, kaj bi počeli z njo. To je posledica predhodnega neznanja, kajti te države niso izsilili amaterji, temveč diletanti, tisti, ki mislijo, da vedo in znajo, a se v resnici ne zavedajo niti meja svoje nevednosti. Vodijo jih oholost, prestiž, bolestone osebne ambicije. Več kot polovica sedanjih političnih akterjev samo nadaljuje kariero, ki jo je začela pod prejšnjim režimom, za njih je torej osebna promocija na pravem mestu. Druga polovica so razni frustrirani tipi, ki spominjajo na jecjavca, ki je hotel postati televizijski napovedovalec, zdaj pa zatrjujejo, da ni uspel, ker ni bil v partiji.

Ugodnosti, ki Vam jih pri vključitvi v klub nudimo, so: izredni popust, plačilo v treh obrokih (nakup nad 3.000 SIT) in možnost sodelovanja v naši nagradni akciji »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«. Pa še to: ČLANI KLUBA bodo imeli prihodnje leto 30% popusta pri vseh novitetah založbe — po lastni izbiri — neobvezno.

Vrednost vseh šestih knjig je 10.740 SIT, vendar vam jih nudimo za 6.950 SIT.

Če naročite pet knjig, jih prejmete za 6.200 SIT, če naročite štiri knjige, jih prejmete za 5.000 SIT, tri knjige pa za 4.000 SIT.

Pri naročilu dveh knjig prejmete knjigo Jožeta Smoleta: PRED USODNIMI ODLOČITVAMI brezplačno!

NAROČILNICA — Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo

_____ izvod(ov) knjige **ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST** _____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA II.**
_____ izvod(ov) knjige **MED DVEMA CERKVAMA** _____ izvod(ov) knjige **JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA**
_____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA I.** _____ izvod(ov) knjige **STEBRI DRUŽBE**

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bom(o) plačal(i) v enkratnem znesku v zakonitem roku
2. Račun bom(o) plačal(i) v treh obrokih
3. Knjige mi pošljite po povzetju
4. EMŠO za ind. naročnike in telefon, če ga imate

Stroški dobave in 5-odstotni davek so vključeni v ceno.

Vse naročilnice, ki nam jih boste poslali do tega dne, bodo vključene v zrebanje in uvrščene v klub »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

VROČICA BITKE ZA POGODBO

Z belo oziroma mehko obliko stavke, ki so jo sprožili na začetku tega tedna, so zdravniki in zobozdravniki, združeni v sindikatu Fides, vlado prisilili, da bo končno hitreje sklenila z njimi poklicno kolektivno pogodbo. Predvidoma že ta teden, po seji vlade. Toda s tem problemi v zdravstvu še niso rešeni. S svojim položajem niso nezadovoljni le slovenski zdravniki, ampak vedno bolj tudi drugo zdravstveno osebje in predvsem medicinske sestre, ki so javno že nekajkrat opozorile na svoje stiske in nizke plače – žal, brez uspeha.

Zato druga dva reprezentativna sindikata s področja zdravstva, to je samostojni Sindikat zdravstva in socialnega varstva in Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva pri Svobodnih sindikatih opozarjata na resno nevarnost, da bo kaj kmalu v zdravstvu počilo. Izbruhnila naj bi splošna stavka, če ne bo prišlo do hitrejšega podpisa tudi panožne kolektivne pogodbe za zdravstvo, v katero so zajeti vsi poklici v zdravstvu. V ta namen sta omenjena sindikata zbrala že več kot 10.000 podpisov. Pogajanja za obe kolektivni pogodbi, tako panožno kot poklicno, potekajo namreč obnem.

Nevenka Lekše, sekretarka Sindikata zdravstva in socialnega varstva nam je takole povedala: »**Zahtevamo hkraten podpis panožne in poklicne pogodbe. Dokler ne bo podpisana panožna, ne bomo podpisali poklicne.**« Ko to poročamo, se vročica bitke za obe kolektivni pogodbi nadaljuje. Da je v resnici zelo vroče, dokazuje podatek, da je minister Voljč odpovedal obisk v Ženevi...

Potek stavke

»Stavka je uperjena zoper vlado, ki noče prislusniti upravičenim zahtevam po

niške kolektivne pogodbe. Večino, približno 90 odstotkov sprememb je Fides upošteval, le pri vrednotenju dežuranja ni hotel popustiti.

Zdravniki nočejo več dežurati za 60 odstotkov vrednosti »normalne« ure dela, kar znese komaj 315 tolarjev neto. S svojo poklicno pogodbo bi zdravniki radi iztržili 90 odstotkov vrednosti normalne ure, torej okrog 470 tolarjev neto. Tako je dobil kirurg za 12 ur dežuranja manj kot 4000 tolarjev.

Na tiskovni konferenci pa je minister dr. Božidar Voljč s tem v zvezi razložil, da se ministrstvo tako in tako pripravljajo na spremenjeno organizacijo dežurnih služb z zmanjševanjem dežurnih ekip. To pa ne bo povečalo mase denarja za dežurno službo. Vse kaže na to, da je bil to eden glavnih argumentov dr. Voljča pri usklajevanju pogodbe z drugimi ministri, ki so pripravila kar 41 pripomb na že parafirano pogodbo.

Časovni ultimati

»Pri pogajanjih je ministrstvo za zdravstvo v težkem položaju, saj mora usmeritve še nesprejetega zakona o plačah usklajevati s tremi sindikati, hkrati pa paziti, da ne

prizadene pravic drugih družbenih dejavnosti.« je na tiskovni konferenci poudaril dr. Božidar Voljč. Izgovor je iskal predvsem v časovnih ultimatih sindikatov, češ da to delo še dodatno otežuje, saj v tako »kratkem« času nobene kolektivne pogodbe ni moč pripraviti povsem dorečeno in usklajeno.

Medtem so stavkovni odbori na terenu množično podprli zahteve Fidesa in napisali kopico pisem, ki so jih hkrati



Nevenka Lekše: »Zahtevamo hkraten podpis panožne in poklicne kolektivne pogodbe. Dokler ne bo podpisana panožna, ne bomo podpisali poklicne.«



Mag. dr. Andrej Šikovec: »Vodstvo Fidesa ocenjuje, da ni več ovir za podpis poklicne kolektivne pogodbe.«

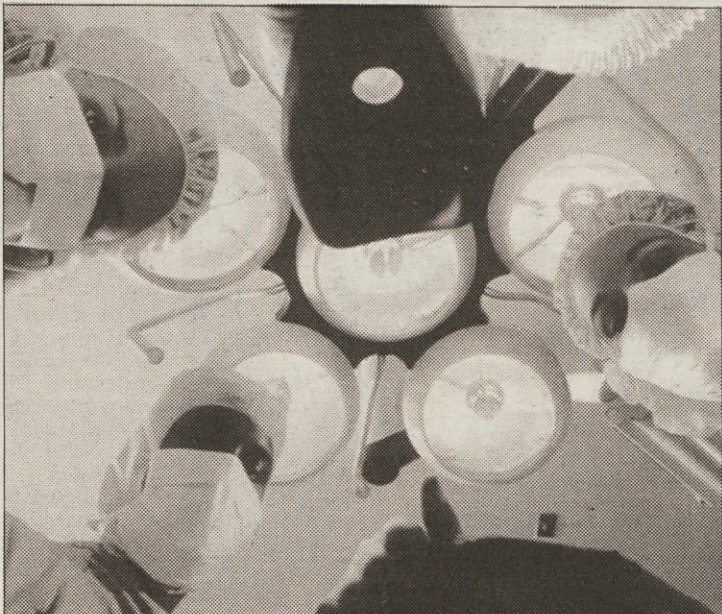
naslovili na predsednika vlade dr. Janeza Drnovška in na republiški stavkovni odbor.

Zahtevali so, naj vodstvo Fidesa v pogajanjih ne popušča, in predlagali, naj se stavka nadaljuje v ostrejši obliki. Članstvo je celo menilo, da so dosežki v dosedanjih pogajanjih premajhni in da bo v primeru, če vlada ne bo pristala na že dogovorjeno

Dr. Božidar Voljč: »Pri pogajanjih je ministrstvo za zdravstvo v težkem položaju, saj mora usmeritve še nesprejetega zakona o plačah usklajevati s tremi sindikati.«

pravičnejšem plačilu našega dela in s tem prispevati k urejanju razmer v zdravstveni dejavnosti.« je na začetku stavke Fidesa dejal njen predsednik mag. dr. Andrej Šikovec. Zato zdravniki s stavko niso hoteli prizadeti bolnikov in vseh tistih, ki iščejo zdravniško pomoč, in so delali normalno.

Poklicna kolektivna podoba Fidesa ima dokaj burno preteklost, saj je lani vlada le stežka privolila vanjo in dolgo časa zagovarjala stališče, da je za področje zdravstva dovolj panožna kolektivna pogodba, v katero so zajeti tudi zdravniki. Sledila je vrsta pogajanj, ki niso obrodila zelenih sadov. Na usklajevalnih sestankih so predstavniki vlade zahtevali spremembe v besedilu zdrav-



besedilo, Fides obnovil začetno zahtevo, to je, naj povprečna plača zdravnika oziroma zobozdravnika znaša tri povprečne plače v Sloveniji.

Akcija zbiranja podpisov

Tudi druga dva reprezentativna sindikata s področja zdravstva ta čas nista stala križem rok. »Stavko Fidesa podpiramo, a v njej ne sodelujemo,« je rekel Zvone Vukadinovič, podpredsednik Sindikata zdravstva in socialnega varstva.

Erih Šerbec, predsednik sindikata zdravstva in socialnega skrbstva pri Svobodnih sindikatih, pa nam je dejal, da se pogajanja zelo zavlačujejo, predvsem s strani ministrstva

ZNESKI IZHODIŠNIH PLAČ PO DELOVNIH MESTIH							
Upoštevani količniki iz obstoječe kolektivne pogodbe							
Del.mesto	Količ.	Obstoječe		Predlog vlade		Predlog sindikata	
		26,000	30,600	27,000	30,600	Bruto	Neto
Cistilka	1.00	26,000	16,744	27,000	17,388	30,600	19,706
Bolničar	1.30	33,800	21,767	35,100	22,604	39,780	25,618
Sred.med.ses.	2.20	57,200	36,837	59,400	38,254	67,320	42,620
Viš.med.ses.	2.65	68,900	43,480	71,550	44,921	81,090	50,111
Pharm. d.pra	3.20	83,200	51,259	86,400	53,000	97,920	59,266
Zdravnik	3.60	93,600	56,916	97,200	58,875	110,160	65,925
Zdravnik spec	4.10	106,600	63,988	110,700	66,219	125,460	74,083

Op.: upoštevani podatki za obračun plač za IX.93

ZNESKI IZHODIŠNIH PLAČ PO DELOVNIH MESTIH							
Upoštevani količniki iz predloga nove kolektivne pogodbe							
Del.mesto	Količ.	Obstoječe		Predlog vlade		Predlog sindikata	
		26,000	30,600	27,000	30,600	Bruto	Neto
Cistilka	1.00	26,000	16,744	27,000	17,388	30,600	19,706
Bolničar	1.48	38,480	24,781	39,960	25,734	45,288	29,165
SMS (nega)	2.41	62,660	40,085	65,070	41,396	73,746	46,116
VMS (nega)	2.93	76,180	47,440	79,110	49,034	89,658	54,772
Pharm.	3.73	96,980	58,755	100,710	60,784	114,138	68,089
Zdravnik	3.93	102,180	61,584	106,110	63,722	120,258	71,409
Zdravnik spec	4.54	118,040	70,212	122,580	72,603	138,924	81,004

Op.: upoštevani podatki za obračun plač za IX.93

ZNESKI IZHODIŠNIH PLAČ PO DELOVNIH MESTIH							
Upoštevani količniki iz predloga zakona o razmerjih plač							
Del.mesto	Količ.	Obstoječe		Predlog vlade		Predlog sindikata	
		26,000	30,600	27,000	30,600	Bruto	Neto
Cistilka	1.00	26,000	16,744	27,000	17,388	30,600	19,706
Bolničar	1.40	36,400	23,442	37,800	24,343	42,840	27,589
Sred.med.ses.	2.20	57,200	36,837	59,400	38,254	67,320	42,620
Viš.med.ses.	2.65	68,900	43,480	71,550	44,921	81,090	50,111
Pharm.	3.55	92,300	56,209	95,850	58,140	108,630	65,093
Zdravnik	3.80	98,800	59,745	102,600	61,812	116,280	69,254
Zdravnik spec	4.40	114,400	68,232	118,800	70,625	134,640	78,802

Op.: upoštevani podatki za obračun plač za IX.93

Vir: Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije

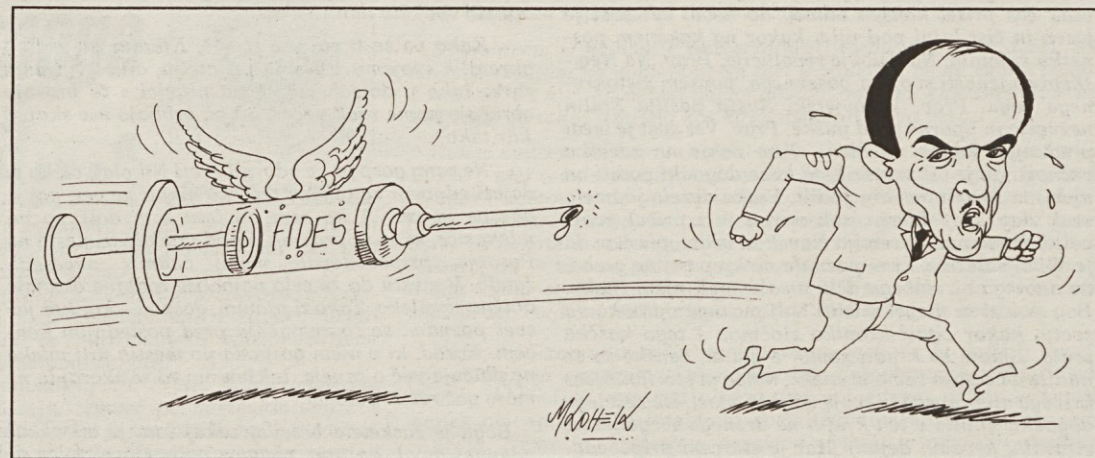


Erih Šerbec: »Zbiramo podpise za stavko...«

nost delavcev. Druga zahteva je, naj bo izhodiščna cena dela za prvi tarifni razred od 1. 1. 1994 30.600 tolarjev bruto. Tretja zahteva je, da mora biti izhodiščna cena dela izenačena za vse zaposlene v državi. Četrta zahteva je, naj se z zakoni ne omejujejo kolektivne pogodbe in dosežene pravice. Za uresničitev navedenih ciljev so podpisani pripravljene sodelovati v vseh oblikah sindikalnega boja, vključno s stavko.

»Doslej smo zbrali že več kot 10.000 podpisov, vendar glavina šele pride, saj smo akcijo začeli praktično pred novim letom,« je rekel Zvone Vukadinovič. Največ nestrinjanj v sindikatu je zaradi prenizke izhodiščne cene dela, to je borih 27.000 tolarjev v zdravstvu in sploh v negospodarstvu. Poleg tega je zakon o razmerju plač krivičen do drugih delavcev v zdravstvu, saj je količnik 2,20 bistveno prenizek za medicinsko sestro.

Ena izmed zahtev obeh sindikatov je tudi, naj se v pravilniku o napredovanju tudi



za delo, družino in socialne zadeve.

Takole je pojasnil: »V sindikatih smo bili bolj zadovoljni s pogajanjem z ministrstvom za zdravstvo. Mislim, da je minister želel zaključiti pogajanja in podpisati obe pogodbi, panožno in poklicno, s čimer bi potem prišli do priprave po zakonu o razmerju plač obveznega pravilnika. Do podpisa panožne kolektivne pogodbe ni prišlo, zato oba sindikata skupaj že od srede decembra zbirata podpise svojih članov s štirimi zahtevami.«

Gre za akcijo zbiranja podpisov članov obeh sindikatov

in somišljenikov v podporo vodstvu sindikata in pogajalski skupini za uresničitev programskih ciljev. Z akcijo želijo preveriti pripravljenost članov sindikata, da tudi s stavko uveljavijo svoje pravice, ugled in dostojanstvo.

Štiri zahteve

Oglejmo si te štiri zahteve. Prva je ta, naj bo najkasneje do 25. januarja (rok so podaljšali s prejšnjega zadnjega decembra) podpisana nova panožna kolektivna pogodba za zdravstvo, ki bo zagotavljala ekonomsko in socialno var-

medicinski sestri omogoči napredovanje v višji plačilni razred. Zdaj zakon določa zanj le tri razrede, zdravnikom pa sedem.

Zvone Vukadinovič: »Mislim, da je osrednje vprašanje v naslednjem: Ministrstvo za zdravstvo zahteva, naj bi panožna kolektivna pogodba začela veljati šele s sprejetjem zakona o razmerju plač, mi pa se s tem ne strinjamo. Če bo treba, se bomo sindikati v zdravstvu skupaj dogovorili in pripravili stavko, ki bi se stopnjevala do izpolnitve stavkovnega zahtev.«

Marija Frančičin

Le ena, nam vsem dodeljena...

Za slovensko kulturo se pričajo odločilni dnevi. Ministrstvo za kulturo daje v obravnavo osrednji kulturniški zakon, hkrati pa vlada začena oblikovati finančno oedejo slovenske kulture. Kaj bo iz tega nastalo, ne vem. Vem pa, da je Tone Partljič nedavno tega dejal, da finančni minister med vsemi poslanskimi amandmaji sprejema tistega, ki naj bi kulturi prinesel več financ in jo vrnil na položaj, ki ga je že imela. Vem, da gospodarski minister meni, kako je denarja za kulturo več kot dovolj in zato naj kulturniki nehajo tečnariti. Vem, da povprečen Slovenec kupi na leto knjig v vrednosti enih čevljev, in vem, da se je državna podpora knjigi več kot prepolovila.

Vem, da v občinah uravnavaajo potrebe po svojih možnostih, in če je še kaj, je na vrsti luksus ali kultura, seveda skupaj s športom. Vem, da smo pred desetletji zato kulturni sistem centralizirali, da bi ohranili z ravni republike vsaj nekaj prosvetljenstva. Vem, da smo tako odgovornim ljudem v občinah še bolj omogočili odmisli kulturo, hkrati pa se jim kulturniška centralizacija ni zdela nič hudega, kajti bolje je, če kulturniki svojo tečnobo zganjajo v Ljubljani kot doma.

Danes preti decentralizacija kulturniškega sistema, ker mati država skuša čim bolj skrbno gledati, kaj je v resnici njenega in nacionalnega, kaj pa je lokalno in je kot lokalno ne zanima.

Iz tega utegne nastati raz-

pad kulturniškega institucionalnega sistema, ki ga pomnijo filmarji in gledališčniki iz prve polovice petdesetih let, in tisto, kar je takrat mrknilo, ni bilo vzpostavljeno vse do danes.

Zato tokrat krik uglednih gledališčnikov, ki sicer govori o podržavljanju in spregleduje, da gre v resnici za »razdržavljanje«, kajti utečeni sistem organiziranosti kulture bi bilo moč spreminjati šele takrat, ko bo jasna lokalna organiziranost.

Do takrat pa vprašajte Laščana, Celjana in Mariborčana Jura Kislingerja, kaj vse je kot tisti operativni kulturniški delavec doživljal, in Igorja Lampreta, ki je izračunal, da je kultura po takšnih poteh redno izgubila tretjino sredstev, gledano z nacionalnega vidika. Oba sta skupaj z mnogimi drugimi človeka, ki ju velja pobarati za mnenje, ne glede na politično barvo. Mnogo tistih, ki danes razlagajo drugačnost tudi v kulturi, te drugačnosti v praksi nikoli ni okusilo. Pretežni del življenja naroda in države se ne odvija niti na Šubičevi kot tudi na Prešernovi (mislim na Ljubljano) ne!

Takole sem zabeležil svoje misli, hoteč po svoje prispevati k dilemi, ko naj bi pomankanje kulturne zakonodaje menda kulturi onemogočalo finančno bolj naklonjeno parlamentarno ravnanje.

Če parafraziram pesnika: ena sama je, nam vsem dodeljena, eno življenje in ena smrt.

Milan Bratec



Piše: Vlado Babić

Pismo iz Beograda

Recepti

Če že imate tako srečo, da je »šef« izbral prav vaš narod, da bi ga osrečil; če živite v državi, ki je to samo po (nepriznani) obliki, znotraj pa je vrazna in brez prihodnosti, ni prav nič čudno, da se je tudi vaše življenje postopoma spremenilo v obliko brez vsebine. Občasno sicer imate neopredeljen občutek, da živite, pa vas tudi ta ne navdaja s pretiranim zadovoljstvom. Prevladuje namreč občutek velike prikrajšanosti in odtujenosti. Najteže je tistim, ki so delali najbolj težko in najdlje. Namreč upokojevcem, ki nimajo od česa živeti, ne smejo pa niti umreti. Zaradi velikanskih pogrebnih stroškov si tega namreč ne morejo privoščiti. Ko pa vidijo, kako lepo živijo lopovi, jim je lahko le žal, da niso pravočasno izbrali te poklicne usmeritve.

Pa vendar danes ne bomo govorili o tistih, ki so odpisani, ki tako in tako glasujejo za Slobodana, marveč o iznajdljivosti manjšine, ki želi preživeti, pa tudi živeti dlje od tega režima. O tistih denimo, ki svoj čas, ko so se selili v stolpnice s centralno kurjavo, vendar brez dimnikov, niso prodali svojih termoakumulacijskih peči ali peči na drva. Ker so v teh mrzlih dnevih radiatorji le toliko »topli«, da ne zmrznejo cevi, se naši junaki grejejo z elektriko. Grozno, da bodo zaradi prevelike obremenitve omrežja elektriko izklopili, jih sploh ne skrbi. Najprej zato, ker tega pred volitvami ne bodo naredili, pa tudi zato, ker so vgradili tudi peči na trda goriva. Še pravočasno so naredili odprtino v šipi in v okno vgradili dimnik. Četudi so bili že prej priljubljeni, so danes daleč najbolj popularni v družbi.

Ko pa se vsi zberejo, začno iz-

menjevati recepte. Razvilo se je pravo gibanje peke slaščic brez jajc, masla, čokolade, kvasa (trenutno najbolj deficitaren izdelek), orehov, lešnikov ali mandeljnov. V bistvu sestoji iz skodelice olja, moke in sladkorja (kar vse dobite v brezplačnem predvolilnem paketu), dobijo pa priložnostna

imena. Eno imenujejo »cena torta«, drugo »embargo«, poznajo tudi »vojno torto«. Ker življenje ni vedno sladko, so izumili tudi pito brez oblatov, ali pa še iz prejšnjih vojn – prazen pasulj. Ker pa ni vse v hrani, so odkrili tudi alternativne vire lepote. Devetkrat sprana svinjska mast (v mrzli vodi) dobro služi kot navadna krema za obraz. Ker so tihotapci navili ceno slovenski barvi za lase, so nadomestilo odkrili v mešanici otroške mila in hidrogena. Dodatno draž predstavlja dejstvo, da se vam niti sanja ne, kakšna barva se bo pojavila po tej operaciji.

Če ste bili tako lahkomišeln, da ste zavrgli porabljeno šminke, naslednji recept za vas ne velja. Ostanke šminke namreč zmešamo, skuhamo in vlijemo nazaj

v držalo. Pravijo, da je tako začela tudi Helena Rubinstein. Če ravno vztrajate pri higieni sanitarij, menda mešanica kisa in soli nadomesti kupljena čistila. Če se boste takoj zatem še škopali, boste morda dišali po solati, vendar je najpomembneje, da boste čisti.

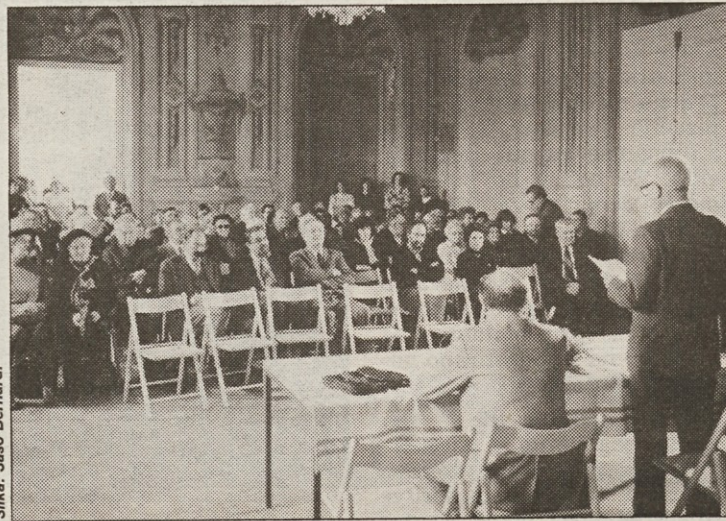
Med omenjenimi torticami, je najenostavnejša in najbolj popularna »cena torta«. Res je okusna, pripravimo pa jo iz kozarca vode, kozarca sladkorja, dveh kozarcev moke, dveh skodelic olja, treh žličk marmelade ali medu, dveh žličk kakava in žličke sode bikarbone. Vse dobro premešamo in spečemo v namaščenem pekaču. Četudi sem prepričan, da teh receptov nikoli ne boste potrebovali, jih za vsak primer morda vendarle shranite.

Zadnji romani treh partizanskih pisateljev

V Muzeju novejših zgodovine so minuli teden gostili zelo dobro obiskano predstavitev zadnjih romanov treh partizanskih pisate-

ljev in za povrh še dveh najnovejših publicističnih del na to tematično. Profesor dr. Franc Zadravec je podrobno predstavil žal zadnji

roman nedavno umrlega Mateja Bora »Jernov rokopis ali Martinova senca«. Ocenil je, da gre za avtوماتsko in avtobiografsko besedilo, ki bi se moralo nadaljevati, če bi Bor še živel. Analiziral je tudi roman Frančka Bohanca »Stopa in reka« ter »Tesnoba« Ivana Potrča, ki pomeni avtorjev snovni premik iz kmečkega življenja v mestno okolje, v »psihologijo pisarne v socialistični družbi«. Franček Bohanc je predstavil še dvoje publicističnih del – svoje »Odtise časa«, ki pomenijo nadaljevanje knjige »Literarno omizje«, – ta je pred časom izšla pri založbi Borec – in najnovejšo knjigo dr. Emila Cesarja »Karel Destovnik-Kajuh«, v kateri je Kajuh primerjalno ocenil za enega najboljših evropskih pesnikov v medvojnem času. Srečanje je potrdilo Bohancovo misel, da sedaj, ko obnavljamo gradove, ne smemo pozabiti na duhovne graščine minulih časov.



Slika: Sašo Bernardi

Ludvik Mrzel

Bog v Trbovljah

Po krivici pozabljeni in zapostavljeni književnik Ludvik Mrzel, ki ga mnogi literarni teoretiki štejejo za prvega nadaljevalca Cankarjevega osebnostno obarvanega sloga, je leta 1937 izdal zbirko modernih socialnih pravljic, ki so sorodne socialnim pravljicam češkega pesnika Jiříja Wolkerja. V njih je posrečeno povezal in s pravljico obliko v ljudskem duhu prikazal socialno dogajanje okoli tridesetih let. Knjigo, ki ima danes bibliofilsko vrednost, je z dvajsetimi originalnimi lesorezi opremil Maksim Sedej.

Pravljica o čudežu svetega Nikolaja

Tisti čas sta se Bog in sveti Nikolaj tiho sprehajala čez nebo. Lep je bil večer, vse zvezde so bile prižgane, noben prašek se ni dvignil na cesti, noben list ni v vetru zašuštel. A v duši Boga so se gnetle težke skrbi, tuhtal je svoj narod in njegovo deželo, pa ju ni mogel pretuhtati.

Z vsakega, tudi najbolj zavrženega koščka sveta je vsak čas prišel kakšen odmev do neba, ves svet je jasen in čist ležal pod njim kakor na kakšnem posnetku iz letala. Na Kubi je revolucija. Prav. Na Nemškem so iznašli svojega posebnega, povsem čistokrvnega boga. Prav. V sovjetski Rusiji pošilja Stalin nezveste in uporne pred puške. Prav. Ves svet je ležal pred njim kakor na dlani. Tam nekje na začetku večnosti ga je bil ustvaril, da bi se dogodki godili na njem, in so se v resnici godili. Vsaka dežela je imela vsak dan svoj delež, vsak narod je izpričal svojo voljo. Samo nad to zemljo človek ni vedel, pri čem da je. Bila je dežela, ki ni poznala ne kreposti ne greha, ne dobrega ne slabega dela niso zmogli njeni ljudje. Bog sam si ni mogel misliti bolj pustega opravka na svetu, kakor čitati kroniko zločinov s tega koščka sveta. Ljudje so kradli samo iz gladi, ženske so se nudile na cestah samo iz stiske, nihče ni storil ničesar krivega ali pravega iz svoje volje in moči. Ne veselega dogodka ni bilo v teh krajih ne drznega tveganja ne strašnih, krvavih dejanj. Kar je starcem pripovedoval spomin, se je v glavnem mestu te dežele pripetilo en sam velik vlom in razbojnik so bili tedaj odnesli iz največje banke nezasišano bogat plen. A kaj je na koncu prišlo na dan? Da se do tako velikega, slavne čina ni utegnil povzpeti nihče izmed ljudi, kar jih je živelo tod, temveč da ga je na lastno roko zasnoval in opravil neki svetovni ničprida, nekakšen gospod Bonvivan s Francoskega, ki se je v kdo ve kakšnimi papirji potikal po teh deželah po sumljivih opravkih in je bil deležen celo nekakšne mednarodne zaščite, da je bil policijski sploh nedosegljiv. Tako je bila klavarna slika te dežele in tega ljudstva, da si niti Bog sam še malo ni več želel v reševanje njunih zadev.

A ko sta se Bog in sveti Nikolaj tako sprehajala čez nebo, ju je dotekla minuta, ko se po palačah v mestih in po kmečkih bajah na Slovenskem spravljajo otroci spat. Povečerjali so bili gospodarji, hlapci in dekletke, pokleknele so družine po trahih, opljuvanih tleh in kakor že tisočkrat in tisočkrat je iz milijona očenašev vnovič vrela prošnja in nebo:

... in odpusti nam naše dolge.

Izrekli so jo sleparji, ki so že zdavnaj vedeli, da njihov račun nikoli pod solncem ne bo mogel biti poravnani, molili so jo razbojniki, ki so sedeli svoja leta za zamreženimi okni, šepetala jo je siromašna vdova, ki je sama ostala na cesti s kupom otrok, in kramljal jo je njen najmanjši, ki je nevede prosil že za odpuščenje vsega, kar bo hudega storil in dobrega opustil svoj živ dan.

– Kako pa se ti zdi vsa ta reč, Nikolaj, se je Bog okrenil k svojemu staremu prijatelju, ali so ti ljudje zares tako v dolgeh, da se po pravici s to prošnjo obračajo name vsak večer, ali pa brbljajo vse skupaj kar tako?

– Ne vem, gospod, je odvrnil sveti Nikolaj, težko je dajati odgovor za takšne reči, ko nikoli ne veš, kaj je narobe in res. A ko sem bil lani tam doli, so mi mlekarike, ki so se praznih posod vračale iz mesta na Posavje, pripovedovale nekaj čudnih, neveselih zgodb. V mestu da že celo najboljše rodbine ostajajo dolžne za mleko. Tako ti pravim, gospod – kolikor jaz svet poznam, so to znamenja pred poslednjim koncertom. Narod, ki v njem gospoda po mestih niti mleka ne plačuje več o prvem, takšen narod se skorajda ne more več rešiti poloma.

Boga je zaskelala beseda, zakaj sam je bil nekoč zdavnaj dejal, da brez njegove volje človeku las ne pade z glave, zgrozil se je in odvrnil:

– Ne, Nikolaj, nikar ne govori tako velikih besed, zakaj nič se na svetu rajši ne zgodi, kakor da misel, ki se je iz nič porodila v srcu, postane resnica. Nikoli prenašlo ne izgovarjaj besed, zakaj prej boš človeka z besedo ubil ko s kamnom. Toda tukaj ne smeva mučiti minut, še tole uro odpotuj na svet, preglej, ali je res, kar si rekel, in glej, da mi jutri osorej prideš z natančnim poročilom pred oči.

Ko so tisti večer po mestu zagorele dolge vrste električnih in plinskih svetilk, je v voglu dveh najbolj prometnih ulic stal ugleden, dostojno oblečen gospod z dolgo, sivo brado in mirno, brez besede od daleč motril pisani vrvež, ki se je razlival po razkošno razsvetljenem prostoru pred njim. Vse, kar je bilo lepega in bogatega v mestu, je ob tej uri na tem izvoljenem tlaku imelo svoj sestanek. Študentke, ki jim šolski red še ni dopuščal jubezni, so v drobni, pisanih šolskih povesenih očih hitele po trotoarju in se na tihem ozirale čez ramo, ali ne gre morda kdo za njimi. Ostarale gospe, ki so žalostno lepoto svojih lic

morale skrivati pod puder in pajčolan, so trudno visele svojim soprogom in ljubimcem pod pazho. Tisoč žena je bilo, ki so iskale nekoga, in tisoč mož, ki so iskali prav tako. V luči svetilk, ki so v dolgi, ravni črti bežale nad ulico tja gori do parka, so tekli pomnenki o borzi in valuti, o smislu življenja in odločitvi, ki bo jutri padla na sportnem igrišču, o zadnji gledališki premieri in o koncu sveta. Vsak hip je mimo pridrel avtomobil, v njem je sedel gospod direktor in milostljiva gospa, in stražnik, ki je stal na križišču, je salutiral z desnico in z levico pokazal smer.

Sveti Nikolaj je stal ob zidu in grenko je bilo pri srcu sivolasemu starcu, ko je strmel v bahavo bogastvo, ki se je prešerno prepelevalo pred njim, da so ga ščemele oči. Ah, da, človek sam bi rad še enkrat stopil v ta živi, radostni vrvež, a kaj mu pomaga, ko ga Bog pošilja samo še po strogih, resnih opravkih križem sveta. In tako je čisto sam zase, čisto na skrivaj iztegnil nad množico svojo sveto roko in sam pri sebi dejal:

– Naj pade od tebe, človek, vse, kar imaš s seboj, pa še nisi pri svojem prodajalcu uredil dolga, in vse, za kar te bodo še kdaj terjali, naj zrušijo v nič, kakor je rekel moj Bog.

Nič se ni zgodilo, morda niti lahen vetrič ni okrog vogla zavel. Toda množico, ki je trenutek poprej tako vedrih lic šla za svojim življenjem, je tisti mah presunila strahota, kakršne še ni videl svet. Preden se je kdo utegnil okreniti, je padlo od ljudi domala vse, kar so imeli na sebi in s seboj. Gospa iz najiminitnejše družbe v dragocenem krznem plašču in svileni obleki, ki se je še pravkar belo smejala sredi ljudi, je kriknila od groze in planila v najbližjo vežo čisto brez vsega – krzno in svila, uhani in prstani z dragulji, še zadnji kos najspodnjega perila je šel od nje. Vsa cesta je kakor brez glave ponorela navzgor in nazaj in na vse strani, v vsem tisoču ljudi ga ni bilo človeka, da mu nevidna, neslišna sila ne bi bila snela



z života najbolj smešnih, najbolj potrebnih reči. Gospodničam iz trgovin, ki so prav ta večer s svežimi trajnimi kodri prišle iz česalnih salonov na ulico, so frizure v hipu padle na kup. Imenitnim, domišljavim gizdalinom so s srebrnom okovane palčice usihale iz rok, dragoceni ustniki s cigaretami vred so jim plahneli v nič, damam so se ročne torbice usipale v prah, da jim ni bilo več sledu, plašči, bluze, šolni, nogavice – človek za človekom je ostajal v podobni, v kakršni ga je Bog na začetku dal. Stražnik je v tem usodnem času stopil s pijanim capinom v ulico in čudodelni veter mu je v hipu plašč snel z ramen, ki država zanj še ni bila poravnala računa, capina pa je kakor zviška obšla nebeško jasna treznost – napil se je bil namreč pri dobroščrni natakariji v predmestni beznici na kredit. Bančni ravnatelj je s svojim avtom privozil okrog vogla in v trenutku je voz skopnel pod njim, brez fraka, brez cilindra in brez rokovice se je gospod ravnatelj znašel na tlaku in zaman iskal še svojega šoferja, ki mu je bil prav tako mezdno ostal na dolgu za leto in dan. Na drugem koncu ulice so bili malo prej dozidali nebotičnik. Jezus, blagoslov svetega Nikolaja se je dotaknil veličastne, gosposke stavbe, zanihala je v zraku in kakor bi trenil, se je do najnižjih nadstropij spremenila v nič. Vsa ulica je bila kakor vesoljni potop – kakor blazen je bežal svet navzgor in navzdol in iskal zavetja za najbližjimi vrati.

Sveti Nikolaj je stal na svojem varnem trotoarju in strah ga je bilo lastnega dejanja, a še bolj ga je bilo strah spoznanja, ki mu je na tako vrtoglav način zaplesalo pred očmi. Da, ta narod je bil v resnici pred polomom.

Tedaj pa je povzdignil oči in skoraj ni mogel verjeti. Po ulici je skozi vse to noro, brezupno neurje prihajal eleganten, črno oblečen, mlad gospod v lakastih čevljih, z zlato verzičo na prsih, z blestečimi briljanti na prstanih, z monoklom v očesu, in se je s palčico v roki igral, kakor da vse nič ni. Sveti Nikolaj je gledal in strmel. Tu mu je očito prihajal naproti edini dostojni, častivredni državljan tega nesrečnega kraja, edini človek, ki hodi po svetu s čistimi računi in s čisto vestjo. Spoštljivo je sveti Nikolaj pristopil k njemu, spoštljivo se je poklonil pred njim in odkril.

– Dovolite mi, gospod, s kom imam v tem čudovitem mestu to izredno čast?

Z lahko, ustrežljivo kretajo je neznan človek posegel v žep, na beli vizitki je svetemu Nikolaju pred očmi zablestelo ime:

– Gospod Bonvivan s Francoskega.

Da, ta edini človek s čistimi računi in s čisto vestjo je bil gospod Bonvivan, človek s krivimi papirji s Francoskega, ki za nič ni bil nikjer ničesar dolžan, ker za svoje potrebe nikdar ni imel navade, da bi kaj kupoval.

Žalosten se je sveti Nikolaj obrnil stran. Brez besede, brez slovesa je stopil okrog vogla in pomignil prvemu izvoščku v sosednji ulici, ki je slonel ob svojem vozu in z odprtimi usti od daleč strmel nad vsem, kar se je godilo pred njim. Z globokim, spoštljivim poklonom je odprl vrata in sveti Nikolaj je stopil v avto in se zgrudil na sedež. Šofer je pogljal motor in zajel volan.

– Kam pa, gospod? se je ozrl čez ramo.

– V paradiz, je odvrnil sveti Nikolaj. Če morda še nikoli nisi vozil tja, ti bom pa jaz na križiščih kazal pot.

Nadaljevanje prihodnjic

OROŽARSKI BUMERANG PRILETEL V GLAVO JANŠI

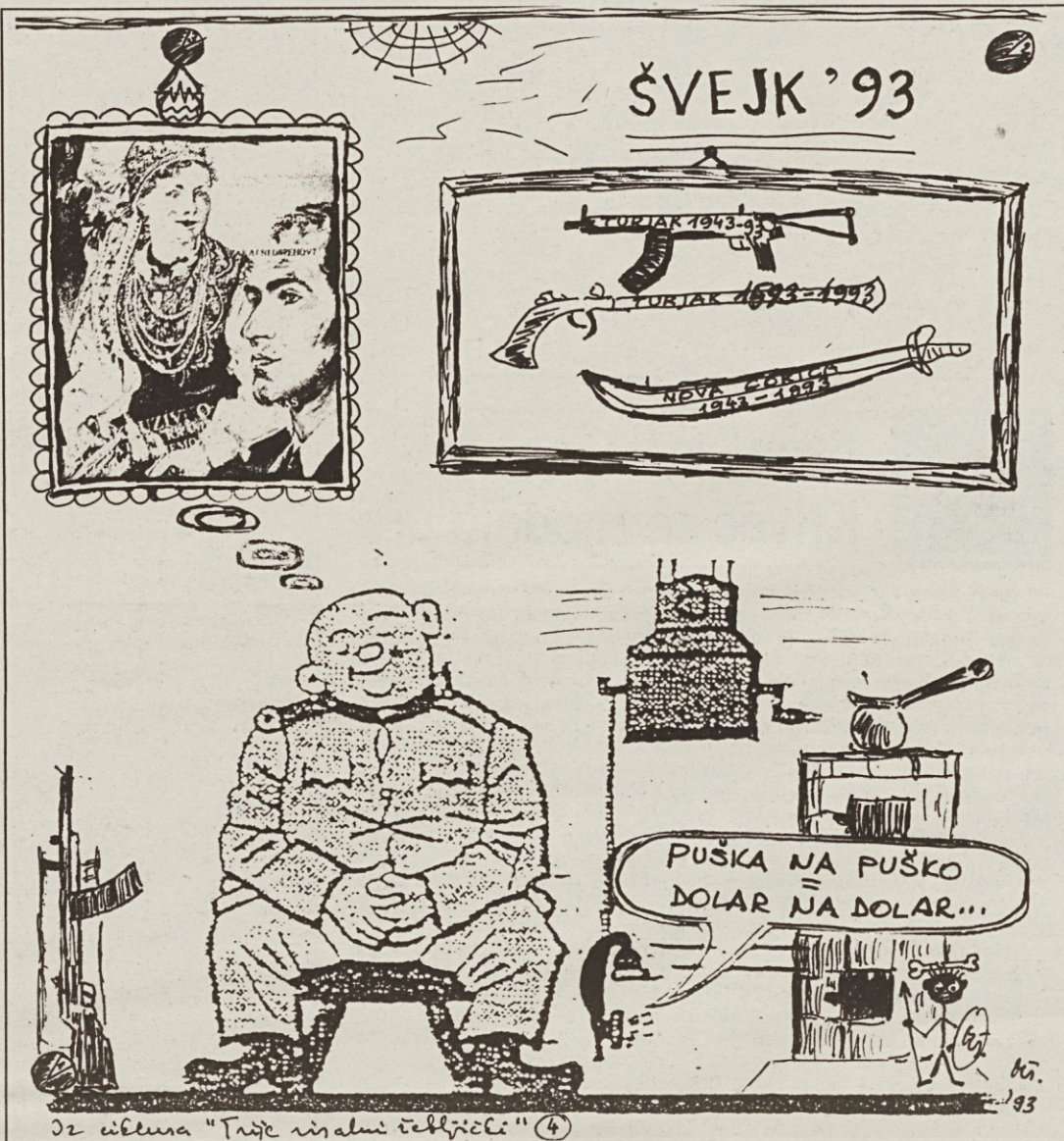
Orožarski bumerang je priletel v glavo natančno tistemu, ki ga je tudi zalučal – obrambnemu ministru Janezu Janši! Sploh je za to orožje avstralskih domorodcev značilno, da je treba z njim ravnati zelo previdno. Če namreč ne zadene željenega cilja, prileti nazaj v roke strelcu. Ali pa tudi v glavo, če je nepazljiv.

Janša je bil za obrambnega ministra neodpušljivo malomaren.

To je gotovo najbolj mila ocena njegovega zaletavega rokohitrstva z orožjem na mariborskem letališču, ki utegne imeti precej negativne posledice ne samo zanj osebno, temveč tudi za slovensko državo, katere reprezentant v obrambnem segmentu je prav Janez Janša.

Mariborsko višje javno tožilstvo je namreč v posebni izjavi za STA, ki jo, zanimivo (!), nekateri slovenski dnevniki prenašajo, drugi pa ne, kar še zlasti velja za Delo kot osrednji slovenski dnevnik in kar je že druga zgodba, v celoti potrdilo ravnanje temeljnega tožilstva v zvezi z razvpiro orožarsko afero. Bistvo pravilnosti tega ravnanja pa lahko strnemo v mnenje, da za »kaznivo dejanje nedovoljnega prometa z orožjem in razstrelivom namreč že od samega začetka ni bilo nobenega dokaza«. Prav tako ni šlo niti za tihotapstvo, temveč za tranzit orožja, namenjenega vojski BiH. Torej se na ozemlju Republike Slovenije z njim ni trgovalo. Skratka, po oceni tožilstva v Mariboru kaznivoga dejanja nedovoljene trgovine z orožjem ni bilo, bil pa je, če je bil, le nedovoljen tranzit, kar pa veljavna kazenska zakonodaja šteje le kot gospodarski prestop.

Na drugi strani pa je višji javni tožilec v Mariboru Dušan Požar vendarle spregovoro-



PROTIPUČNIKOVA HIMNA

Tretja kitica himne 76. protiolepnega divizion se glasi:

*Kdor odpira nam grobove,
prvi bo imel ga vmes,
kdor uglaša si topove,
plesal bo krvavi ples.*

Ker nam za zdaj od zunanjih sovragov še nihče ne odpira grobov, besedilo pa ne govori v prihodnjem, temveč v sedanjem času, v katerem si grobove na čelu s predsednikom parlamentarne komisije za zgodovino Jožetom Pučnikom odpiramo predvsem sami, človeka ob prebiranju te kitice obhajajo rahlo čudne slutnje.

Svetniška nadomestila

Ob sicer čudnih pobudah za ukinitve državnega sveta pa bi ne bilo nič čudnega, če se bodo kakšni dobronamerni predstavniki javnosti že v kratkem zapicili v plače in nadomestila svetnikov. Si predstavljate njihovo veselo časninarsko rezgetanje, ko bodo spoznali, da večina svetnikov poleg prejema še nemajhno nadomestilo. Prav organizmično pa jim bo začelo poplesavati pero, ko bodo sporočali zvedavi javnosti, da ta nadomestila mirno bašejo v žep tudi predstavniki delojemalcev, ki jih je v državni svet »delegirala« Zveza svobodnih sindikatov Slovenije. Prav ali ne prav? To je drugo vprašanje. V vsakem primeru pa bo prav, če se vodstvo svobodnih sindikatov že zdaj sooči z morebitnimi neljubimi posledicami, ki bi jih utegnili imeti za njihovo organizacijo kakšno pisunsko brskanje po svetniških nadomestilih.

Ivo Kuljaž

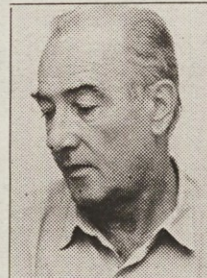
Slovenske investicije po novem



Cerkev sv. Janeza Krstnika v Šentjanžu v Zg. Savinjski dolini

Aspekti bosanske katastrofe

»Levo, desno,
nigde moga
stana...«



Piše: Miroslav Jančić

Kakor se odmika čas, merjen z bosansko vojno, tako teza Adama Michnika o nacionalizmu kot zadnjem stadiju komunizma vse bolj postaja aforizem, s katerim se izgublja bistvo.

Niso vsenarodnega mirovnega mitinga neposredno pred vojno v Sarajevu, na katerem so zagovarjali vlado »nacionalne rešitve«, razbili srbski nacionalistični ostrostrselci in muslimanska nacionalistična vlada, ki se je zgovarjala na komunistične zvijače?

V nekaterih posocialističnih državah, npr. v Srbiji, je nacionalizem služil komunistom (ne po prepričanju, temveč po nomenklaturi) kot sredstvo za ohranitev oblasti. Toda tudi tam je nacionalizem, kot zavest, ki vse podreja državi – naciji, bil in ostal alternativa državnih ideji o socialističnem družbenem sistemu, če ne celo sredstvo za njegovo ukinitve.

Je sploh treba poudarjati, da se je muslimanska personalna zveza (Izetbegović, Silajdžić, Mahmudčehaić in drugi) odrekla uslug vseh generalov, ambasadov, znanstvenikov, gospodarstvenikov, umetnikov in različnih strokovnjakov samo zato, ker so poprej služili socialističnemu establišmentu? Vse odgovornejše funkcije so zauzupali samo preverjenim nacionalistom, ne glede na njihovo strokovnost.

Da pa je nacionalizem plus diletantizem enako propad družbe in države, je v Bosni na dlani.

Temeljno podobnost med komunizmom in nacionalizmom mnogi vidijo v njuni skupni težnji k totalitarnosti. Tako pri enih kot pri drugih se zakon podreja pravičnosti, oboji manipulirajo s kolektivno voljo, v ospredje prihajajo uravnilovke vseh vrst, korupcija itd. Kljub temu ne kaže prezreti javnega mnenja, da so nacionalisti v dveh ali treh letih pokradli več kot komunisti v štirih desetletjih.

Kljub mnogim formalnim podobnostim med nacionalizmom in komunizmom med njima vendarle obstajajo bistvene razlike, ki so se pokazale na območju nekdanje Jugoslavije. Komunizem je bil kot ideja in gibanje vendarle zasnovan na nekem razmišljanju, na razredni zavesti, medtem ko nacionalizem izvira iz miske zavesti, ki ji vladajo instinkti (Darwin: instinkt je nekaj od razuma neodvisnega). Če je komunizem enako

ril tudi o sumu kaznivega dejanja nedovoljene trgovine z orožjem, ki naj bi jo opravljal nihče drug kot obrambni minister Janez Janša. Spomladi leta 1992 naj bi Janša namreč prodal pooblaščenču države BiH Hasanu Čengiću 5560 avtomatskih pušk po 242 ameriških dolarjev za kos, kar ustreza približno polovici orožja, najdenega na mariborskem letališču. Janez Janša naj bi tako kot obrambni minister oziroma slovenska država kršil resolucijo varnostnega sveta OZN o embargu na orožje za ozemlje bivše Jugoslavije. Gradivo v zvezi s tem je mariborsko višje javno tožilstvo odstopilo svojim ljubljanskim kolegom, pri čemer Mariborčani menijo, da je »zaradi varovanja zunanjega ugleda države in njenega pravosodja nujno, da pravosodje v prvi vrsti presodi pravno naravo teh kršitev, njihovo težo in odgovornost njenih nosilcev, pri čemer bo kazalo različno obravnavati kršitve, storjene v pomoč državi kot žrtvi brezobzirne vojne agresije, in kršitve, storjene iz čisto dobičkonosnih nagibov«.

Tako torej! Ker gre šele za ovadbo oziroma sum, ne bomo podajali končnih sodb oziroma ocen. Za razliko od Janše, ki je pri orožarski aferi na mariborskem letališču že v tej fazi delil kazenskopravne in celo politične tožbe in sodbe o ljudeh, ki naj bi zagrešili kaznivo dejanje in ki jih zdaj »obtožnica« tožilstva v tem smislu nikjer ne bremeni. Ker pa je sum kaznivega dejanja nedovoljene trgovine z orožjem, ki naj bi jo izvajal obrambni minister, javno obelodanjen, lahko v vsakem primeru že govorimo o posledicah, ki jih bo to imelo za mednarodni ugled mlade sloven-

ske države. Ta bo seveda brez dvoma precej prizadet. Ne toliko zaradi tega, ker smo se šli v Sloveniji nedovoljeno trgovino z orožjem, temveč bolj zaradi tega, ker smo bili pri tem še taki bedaki, da smo o tem pred vsem svetom na glas govorili. Vse to, milo rečeno, nedržavotvorno početje pa se je začelo in se, kot vse kaže, končuje pri enem samem imenu – Janezu Janši. Konsekvence za takšne rabote bi morale biti v državi, ki kolikor toliko resno misli s svojo demokratično ureditvijo, na dlani. Janez Janša bi moral takoj, brez kakršnega koli taktiziranja oziroma zavlačevanja odstopiti. S tem bi prispeval vsaj kosček potrebnega mila, s katerim bi si pred svetom kolikor toliko oprali predvsem po njegovi zaslugi zapackan obraz. Ker pa je po drugi strani spet jasno, da od človeka, čigar dosedanja orožarska in z njimi povezana »državotvorna« dejanja več kot dovolj povedo o njegovi politični morali, takojšnega odstopa ne moremo pričakovati, bi moral svoje pri priči storiti predsednik vlade dr. Janez Drnovšek. Tembolj, ker smo pri tej orožarski kuhinji prišli do točke, na kateri se vsaj ta hip in začasno končuje sleherni politična kombinacija. Upati je le, da bo to predsednik vlade spoznal pravočasno in preden mu bodo to prisiljeni dati vedeti njegovi evropski in svetovni kolegi. Politika je sicer res kurbarija, toda tudi to je posel za zrele ljudi, med katere vaški pobalini, ki jih je tok minulih zgodovinskih dogodkov slejkoprej slučajno pripeljal do oblasti, nikakor ne sodijo.

ateizem, lahko rečemo, da je cerkev – džamija zibelka nacionalizma. (R. Karadžić: Bog je gotovo Srb.)

Socializem-komunizem je torej ideologija, ki lahko delno funkcionira tudi v okviru sistema parlamentarne demokracije, čeprav je težila k ekskluzivnosti. Nacionalizem pa tudi ko se konstituira v politično gibanje, ne zmora ponuditi konsistentnega družbenega programa in civiliziranega sistema. Kakorkoli že pojmuje pod nacionalizmom, gre v bistvu za iracionalen in samozadosten pojav.

Komunizem je nagibal k univerzalnosti (proletarci vseh dežel, združite se), medtem ko nacionalizem teži k izolaciji, če ne celo k samozadostnosti. Če npr. hrvaškim nacionalistom omenite kakršnokoli skupno življenje, ga takoj jemljejo kot komunistično krivo vero.

Konec koncev, ali komunistična ideja ni držala skupaj Jugoslavije in Bosne v njej več desetletij, medtem ko ju je nacionalizem v hipu razbil? Ni težko ugotoviti, da je v obdobju hladne vojne nacionalizem dobival krila tudi zaradi tega, ker so hoteli uničiti socializem. To še posebej velja za nekatere večnacionalne državne tvorbe. Toda danes je lahko rečemo, da je bilo to gašenje ognja s petrolejem. Multinacionalna podjetja lahko že zdaj ugotavljajo, da se je s socialisti dalo trgovati in sodelovati, medtem ko bo z nacionalisti zelo težko, če bo sploh.

Tisto, kar komunizem in nacionalizem mogoče še najbolj družijo, je njuna skupna opozicija – demokratična državljanska opcija. Civilna družba kot edina resnična alternativa avtoritarni državi – naciji se danes omenja le kot izrabljeni socialistični eksperiment za državo – idejo. Namesto panteizma asociacij prihaja v ospredje panteizem lojalnosti.

Primerjanje nacionalizma s komunizmom je približno tako samovoljno dejanje kot mešanje nostalgije z resničnostjo. Bistvo nove realnosti, ki naj bi zaživela v Bosni, je prevladovanje takoimenovanega etičnega principa, od katerega so komunisti, vedoč, kaj jih čaka, bežali kot hudič od križa. Med nacionalisti in komunisti je vedno vladala skrajna napetost, zato morebitno njihovo delno simbiozo lahko jemljemo samo kot izjemo, ki potrjuje pravilo.

Po končani hladni vojni so mnoge relacije in pojmi očitno izgubili ali zelo spremenili svoj smisel. To velja tudi za klasično politično delitev na levo (komunisti) – desno (nacionalisti). Resnici na ljubo sta komunizem in nacionalizem ostala nasprotna pola, pri čemer je prvi skoraj popolnoma izgubil svojo moč.

Medtem pa v Bosni, kjer so pogašene vse luči in kjer se ne ve več, kdo pije in kdo plača, najdemo smernike morebiti samo še v tisti gostilniški pesmi »Levo, desno, nigde moga stana, ož ulice i ti si mi pijana!« To je, kot kaže, tudi edini smisel biološkega, ne pa tudi političnega eksperimenta, ki ga tam doli izvajajo v okviru laboratorija novega svetovnega reda. Nacionalizem je lahko samo zadnja stopnja človeške obsedenosti in norosti. Resnično, ni mogoče že kdo videl Minervine sove, ki naj bi poletela v somrak Človeštva?

Se nadaljuje



Rousov
Pepe

Anton Rous, predsednik mariborskega izvršnega sveta, je imel v TV Omizju lepo priložnost položiti finančnega ministra na vse štiri in javnosti razodeti, da je sedanje stanje v mariborskem gospodarstvu predvsem posledica absolutnega pomanjkanja strategije nacionalnega gospodarskega razvoja. Namesto da bi v tej luči razgrnil primer kakšne Japonske ali Švice, ki v svetovnem gospodarstvu nekaj pomenita prav zaradi takšne načrtno usmeritve, je poskušal z mešanico totih štosov in jurišne gospodarske politike. Zdel se je seveda »kot en Pepe«. Glede na to je prav čudno, da ni v Mariboru še slabše, kot v resnici je.



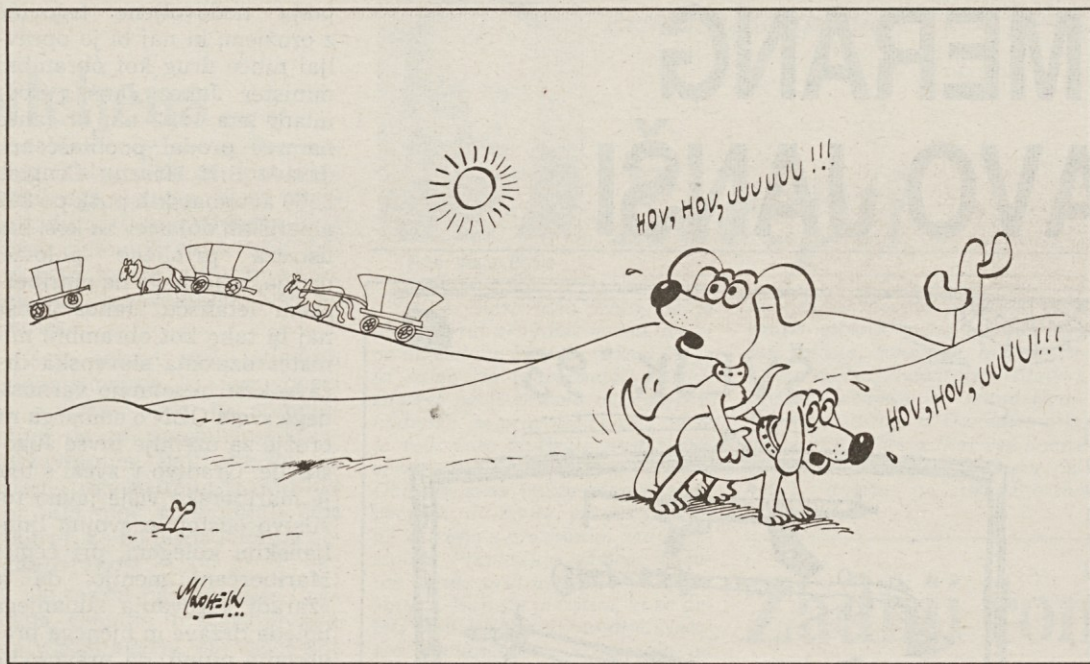
Bavčarjevi
manevri

Igor Bavčar, šef Demokratske stranke, očitno ponovno ni zadovoljen s svojim položajem v slovenskem establishmentu. To je edina logična razlaga njegovih sedanjih manevrov z združevanjem na sredini, s katerim si želi ponovno pridobiti položaj v vladi. Da pa bi bil ta trajnejši, je Bavčar z vstopom med liberalne demokrate pripravljen pozabiti vse svoje predvolilne obljube in gesla, s katerimi je utrjeval identiteto Demokratske stranke. Iz tega pa je zelo jasno razvidno, da večino slovenskih strank in njihovih liderjev še najmanj zanimajo volilci in njihovi gnotni in politični interesi. Interes je en sam: biti pri koritu. Nastopil je čas, ko so Slovence začeli jahati lastni osvoboditelji!



Jelkovo
slovo

Jelko Kacin, medijski zmagovalec vojne za Slovenijo, se je za človeka njegovega kova prav klavrno poslovil iz novomeške Adrie Caravan. Namesto da bi jasno in glasno pove-



dal, da vlada nima nobene strategije pri ohranjanju perspektivnih industrijskih kompleksov, ki edini lahko popravijo temno sliko slovenske nezaposlenosti, nekaj joka in stoka, da se ne bi komu zameril, kot da ne bi bil Jelko Kacin. Le kaj se je zgodilo z velikim moderatorjem vojne za Slovenijo, nad katerim so besneli jugogenerali in katerega je občudoval ves svet? Je močni loži OR (beri: opreznih riti) res že uspelo nevtralizirati vse pogumne slovenske može in jih spraviti v položaj, v katerem se nanje lahko podela že prav vsako ščene? Če Jelko do poletja ne bo postal novi slovenski obrambni minister, bo to nov nesporni dokaz, da udbomafija je. Predvsem pa, da je ta močnejša, kot je bila svojčas četrta vojaška sila v Evropi!



Lovšinov
odhod

Andrej Lovšin, donedavna šef Voma, je očitno ujel še zadnji vlak, s katerim se je z obrambnega ministrstva lahko odpeljal dokaj častnega in čistega obraza. Lovšin se je tako pokazal za enega redkih inteligentnih ljudi v tem ministrstvu, ki je pravočasno spoznal, kam vodi slepo podrejanje v zlorabljanju vohlaške službe v politične namene. Oni drugi bodo to ugotovili šele, ko se bodo znašli na čistini, ki bo nastala, ko Janša ne bo več obrambni minister. Psu, ki izgubi gospodarja, je vedno najhuje!

Udbokuli



Horoskop

Krivec za zgodnjo uro

Umetniškemu življenju Prage je pred koncem habsburške monarhije dajalo ton veliko slavnih literatov. Med njimi so bili na primer Jaroslav Hašek, Karel Vanek, Egon Ervin Kisch, Franz Kafka. Pisatelj in dramatik Karel Čapek (rojen 9. januarja 1890) ni bil med zadnjimi v tej literarni družini. Veliko vlogo v tem umetniškem ustvarjanju so igrale praške kavarne, vinarne in pivnice, ki so zaradi svojega svetovljanskega sestava (ob Pražanih je bilo veliko število študentov, predvsem iz slovanskih krajev, pa raznih obiskovalcev z različnih koncev monarhije) nudile pestro paleto prigod, anekdot in šal, ki so zajemale vse poklice in narodne skupine. V svetovni književnosti so verjetno najbolj znane anekdote, ki jih opisuje Haškov junak Švejk. Vendar so po teh sestavinah v svojih delih posegali prav vsi omenjeni avtorji, seveda tudi nekoliko manj znani. Prva svetovna vojna, epidemija španske gripe po njej, razpad monarhije in ustanovitev nove republike so sicer odnesli nekaj barvitosti iz praških kavarn, vendar je je ostalo še vedno zadosti tja do začetka druge svetovne vojne. Takrat sta najprej nacizem, potem pa še socializem pospravila te ostanke nekdanje habsburške monarhije.

Seveda se je tudi Čapek aktivno udeleževal pestrega nočnega življenja Prage. Verjetno se je tudi izgovarjal, da je to njegovo delo. Seveda njegova žena ni bila najbolj zadovoljna nad njegovo delovno vneto in mu je pozne (ali pa zgodnje) prihode domov dostikrat očitala. Ko se je Čapek nekoč zopet prikazal zgodaj, se pravi ob rani zori, ko petelinčki zapoje, se je žena spet z očitki spravila nanj:

»Ali te ni sram, da tako pozno prihajaš domov, Karel? Petelini že pojo.«

»Saj si jih ti nahujskala, kajne, Olgica?« je dobrovoljno zagodrdel Čapek.

V tem tednu so se rodili še madžarski pisatelj Ferenc Molnar, ameriški pisatelj Jack London, ameriški predsednik Richard Nixon in slovenski epski pesnik Anton Aškerc.

Humoreska

Ramboti – svetniki



»Zdaj smo pa že skorajda Amerika,« je glasno izjavil tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ko je v bifeju Bližnja srečanja posebne sorte žulil enega izmed prvih novoletnih pirov v tem lokalu.

– Po čem pa to sklepate? smo seveda takoj vprašali.
»Po petardah,« je suho odgovoril.
– Ali nismo po petardah sodeč bolj Bosna?
»Ah, v Bosni so petarde že zdavnaj prerasli.«
– Ampak kaj imajo petarde skupnega z Ameriko? Ali tam tudi tako bobni za božične in novoletne praznike?
»Tega sicer ne vem, so pa petarde znak, da Ameriko hitro lovimo.«

– Še vedno ne vidim nikakršne zveze...
»No, vam bom pa povedal. Ker je bil naš bife, torej Bližnja srečanja posebne sorte na silvestrovo zaprt, sem moral silvestrovati drugje. Ker pa sem v principu zvest, še zlasti temu bifeju, pa čeprav je navaden pajzel, nisem šel silvestrovat nikamor drugam, ampak kar na ljubljanske ulice. In sem bil na Prešernovem trgu, pa pred magistratom. Ampak nisem držal dolgo. Pod noge so mi metali petarde, pa ne samo meni, vsem.

– In kdo je metal petarde?
»Naša zlata mladina, naš up, seveda.«
– Pa ste kakšnega mladca za ušesa?
»Kje pa. Bi vsi padli po meni.«
– Kaj pa policija? Ali je ni bilo?
»O, bila, bila. Pa si ni upala posredovati. In ravno v tem je Amerika.«

– No, to nas pa preseneča. Saj vendar vemo, da je ameriška policija vse prej kot nežna in uvidna...
»To je že res, ampak bržkone ste že videli na televiziji, kako kakšen huligan, ko ga ameriški policaji vlečejo v kibo, tuli, da mu kratijo človekove pravice, čeprav, ko je malce prej sam maltretiral ali celo moril, svojim žrtvam teh pravic ni omogočil. Nasprotno, vzel jim jih je...«

– Morda pa naši policaji teh zlikovcev niso videli. Morda so huligani petarde metali tja, kjer ni bilo policistov?
»Kje pa! Pred frančiškansko cerkvijo sem videl tri policaje. In prav tam in prav vanje so metali največ petard.«
– In zakaj policaji niso posredovali?
»Menda je jasno! Vsi napredni časopisi bi potem v ponedeljek pisali, kako nazadnjaška policija zlorablja svoja pooblastila. In naši novoletni Ramboti bi postali mučeniki represivno-reakci- onarnega sistema.«

– Ampak tako hudo pa najbrž spet ni.
»Kako da ne!? Še huje kot v Ameriki. Tam bi jo huligan dobil s pendrekom po hrbtu, pri nas pa so si na novoletno noč izborili pravo imuniteto, kot bi bili državni svetniki...«

– Oh, dajte no, dajte, zaradi kakšne petarde...
»Tovariš Neposredni ni več govoril. Iz žepa je potegnil nekaj, podrgnil to po škatlici vžigalic in nam vrgel pod noge. Potem je treščilo...«

Bogo Sajovic

DELAVSKA ENOTNOST	MESTNI PREDDEL SKOFJE LOKE	INDIJSKI PESNIK IN DRAMATIK	ITALIJANSKI POLITIK (GIULIO)	DIRIGENT MIRSKI	GIBLJIV ELEKTRIČ. VODNIK	NAGRADNA KRIZANKA	MALAJSKI NAČIN KRAŠENJA TKANIN	IZOSTANEK MENSTRUACIJE	OBLIKA SOCVETJA	HUNSKI VLADAR	AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA	OZEK KOS-BLAGA
INDIJSKA TROFEJA						ODVEČEN TOVOR						
DOLINA POD PONCAMI						NEPROFESIONALC						
BASKOVSKA POKRAJINA V ŠPANJI						DEL LOKA DANSKA FILMSKA IGRALKA						
ZADNJICA PREAMKALNE PO ZRAKU				PRITOK RENA NEMŠKI ŠAHIST (EMANUEL)				ZDRAVILNO MUZIKOLOG VODUSEK				NADLEŽNA ŽUŽELKA
AVTOR: BORUT LEVEC	TOVARNA V MARIBORU	PEVKA ŠTEFOK	AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (ROBERT DE)	PISATELJICA PEROCI HRIBOVIČA GRŠKA POKRAJINA	STAR SLOVAN			RADIU			NOBELJU PISATELJICA VASTE	
GRŠKI BOG SMRTI					MODEREN PLES KAMNITO ORODJE IZ NEOLITIKA			PISATELJ CANETTI				
SOKRATOV TOŽNIK					HITER FRANCOŠKI PLES VIKINGI			IGLASTO DREVO UNIČEVALKA ZELEZA				
PRISTANIŠČE ZA JAHE					ENAKA VOKALA		PERZUKA LAHKA ŠTIRI-KOLEŠNA KOČJA					PREBIVALEC KRAJA
PRIPRAVIL SALOMONOV UGANKAR	VITKA MOČVIRSKA PTICA	ORGAN VIDA SREBRNO BELA KOVINA	AMERIŠKI ARHITEKT (CHARLES)	MITIČNI GRŠKI PEVEC ALUMINJU				SLOVENSKI NOVINAR (PRIMOZ) EGIPTOVSKI POLITIK				
SPLIT		PODROČJE POVRŠINA VIŠINSKA TOČKA			IGRALEC ARKIN JEZIK INDIJSKIH BUDISTOV			ALKOHOLNA PIJACA	ORANJE ZACETNIK ARJUVSTA			
PODOBA, FIGURA			OZVEZDJE NA SEVERNI POLOBLI					HRIB PRI BEOGRADU				
PEVEC PESTNER			AMERICJU IGRALEC PACINO		GALERIJA V LONDONU CETINJE			NAJSVETLEJŠA ZVEZDA NA NEBU 4. IN 21. ČRKA				
SLOVENSKI NOGOMETAS (SREČKO)						VRSTA KERAMIKE						
PISEC ANALOV						VEZNIK		SLOVAŠKI DEMON				

Nagradna križanka št. 2

Rešeno križanko nam pošljite do 24. januarja 1994 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom. Nagradna križanka št. 2
Nagrade so 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev gesel praznične nagradne križanke št. 54/55
1. SREČNO NOVO LETO

2. VAM ŽELI DELAVSKA ENOTNOST
3. DEDEK MRZAJ
4. SILVESTROVANJE

Izrebrani reševalci praznične nagradne križanke št. 54/55:
1. Moira Nahtigal, Ob Savi 30, 61210 Ljubljana-Šentvid,
2. Slavica Zolnir, Partizanska 2, 62380 Slovenj Gradec,
3. Ana Snoj, Semic, 68333 Semic
Nagrade bomo poslali po pošti!



Križanko pripravil

VREME

Piše: Andrej Velkavrh



Kislo bo

»Zima in gosposka ne prizaneseta,« pravi ljudski pregovor. Čas tudi ne. Komaj smo se veselili na silvestrovo, že je polovica januarja za nami.

Tudi vremenska dogajanja so hitra in meteorologom ne dajo do sapa. Takšno vreme je zanimivo, v nasprotju z več dni trajajočim anticiklonom, ki pri nas ponavadi prinese meglo ali nizko oblačnost. Teda je lepše vreme na Primorskem. Ob jugozahodniku, ki prevladuje letos, pa se Primorska ne more pohvaliti s soncem. Zaradi dobre prevetrenosti je po kotlinah manj megle in tam dihaajo boljši zrak. Vreme nam daje potuho, saj nas lastna nesnaga ne moti, kot bi nas morala. Elegantno jo pošiljamo proti vzhodu, le nekoliko razredčeno. Koliko časa se bo dalo strupene dimne pline, ki jih spuščamo v ozračje, še razredčevati? Očitno neomejeno zaupamo materi naravi, ki naj najde izhod. Morda ga bo, toda njeni izhodi so včasih zelo boleči. Kot v daljnem mezozoiku za dinosavre na primer. Morda si bomo tudi mi zapravili pravico preživetja?

»Če na Pavla (15. januar) sonce sije, gornik dosti vina vlije, trikrat žito dobro dozori in po volji kmetu se godi.« Za slabo vreme tudi obstaja izrek, ki pa je, kot si najbrž mislite tudi sami, nekoliko manj obetaven. Jutri, v soboto, bo petnajsti. Po nekaj toplih in suhih dneh bo spet bolj kislo. V nedeljo se bo ohladilo, padavine pa bodo oslabele. Morda bodo naslednji dnevi omilili slabo letino, ki jo bo zastavil sobotni dan.